

SEKSUAL POLITIK

nr.3 1980

8.ÅRG. 12 K

Blandede basisgrupper
Grevinde Danner
Bøssemyter

Ny adresse:

Seksualpolitik
Postbox 1023
1007 København K.
Giro 7251414

Abonnement: 4 numre 50 kr.

INDHOLD

Bøssemyter.....	s 4
Blandede basisgrupper.....	s 8
Chr. Kampmann (anmeldelse)....	s14
Bøsser og lesbiske organiserer sig.....	s16
Grevinde Danner (fotomontage).....	s18
Digte (Margit Bruhn).....	s20
Seksualitet og sygdom.....	s22
Vores medfødte seksualitet.....	s24
Mandefestival.....	s29
Hvorfor Mandekamp.....	s31
Er bøsser mere revolutionære.....	s32
Noget om skam og.....	s35

Forside Gun Björk Sulieman
"Den hele figur er ofte trukket i to retninger, og de to retninger deler den samme figur."

Redaktion og lay-out:
Maggie Fagan
Anne-Birthe Juhl Hansen
Dorthe Rasmussen
Annelise Nehm
Pia Lisgart
Morten Haahr
Kurt Overaa
Bjarne Folkmann
Henrik Torp
Klaus Hansen (ansv.)

Medv. v. lay-out:
Lisa Hughes
Nis
Mette Marie
Jane OGrady

Rødstrømperne
Kvindehuset, Gothersgade 37
1123 København K
Tlf.01/142804
Introduktion: Kontakt kontoret

Lesbisk Bevægelse
Kvindehuset
Gothersgade 37
1123 København K
Tlf.01/142804

SMIL (for. af sadister og masochister)
Box 49, 2800 Lyngby
Tlf.01/267839

Rådgivning onsd.19-20

Bøssernes Befrielsesfront, Århus
Fronthuset, Mejlgade 53
8000 Århus C
Fællesmøde 1.mand. og 3.tirsd.hv.md.
Introduktion 2.mand. hv.md.
Tlf 06/192255 tirs.18-19

Mandebevægelsen
Dronningensgade 14
1470 København K
Tlf.01/570559
Introduktion 1.onsdag i hver md.19.30
Rådgivning hver onsdag 19.30
Åbent hus hver torsdag 19.30

Bøssernes Befrielsesfront
Bøssehuset, Karlsvognen
Christiania
1407 København K

Forbundet af 1948
Landforeningen for bøsser og lesbiske

Knabrostræde 3
Postbox 1023
1007 København K
Tlf.01/111961 (mand-torsd.17-18)

Faglig Ligestillingsgruppe
for Bøsser og Lesbiske
Box 1023
1007 København K
Fællesmøde 1.sønd.hv.md.kl.15

Seksualpolitiske hovedpunkter

Hvad vil vi:

Vi kæmper for en seksualpolitisk revolution. Vi vil en omvurdering af seksualitetsbegrebet. Vi vil nedbryde patriarkatet og kapitalismen og kæmpe for en socialisme, som tilfredsstiller det enkelte menneskes behov. En følelsesmæssig og seksuel frigørelse starter i vores egen tilværelse her og nu, men kan kun realiseres i et fuldt udviklet socialistisk samfund.

Vi vil tvinge venstrepartierne til at beskæftige sig med seksualpolitik. Vi vil bekæmpe deres borgerlige puritanisme og traditionelle kønsrolleadfærd. Både en indre og ydre revolution er nødvendig.

Samfund:

Vi kæmper for et socialistisk samfund, hvor folket og ikke profitten bestemmer, og hvor den private ejendomsret er nedbrudt. Det patriarkalsk-kapitalistiske system skaber et slavesamfund, som udbytter lønarbejderen, undertrykker minoriteterne og systematisk odelægger det enkelte menneskes lystbetonede udfoldelsesmuligheder.

Vi kæmper for, at folket selv ud fra dets behov skal afgøre, hvad der skal produceres, hvorfor og hvordan, idet vi kræver retten til meningsfyldt og lystbetonet arbejde. Vi vil bekæmpe den overhåndtagende materialisme, hvor alt gøres op i tal. Vi kæmper mod kvindens stilling som dobbeltarbejdende, mod hendes status som arbejdskraftreserve, og for hendes økonomiske selvstændighed, — men ikke på kapitalismens og mandssamfundets præmisser!

Samliv:

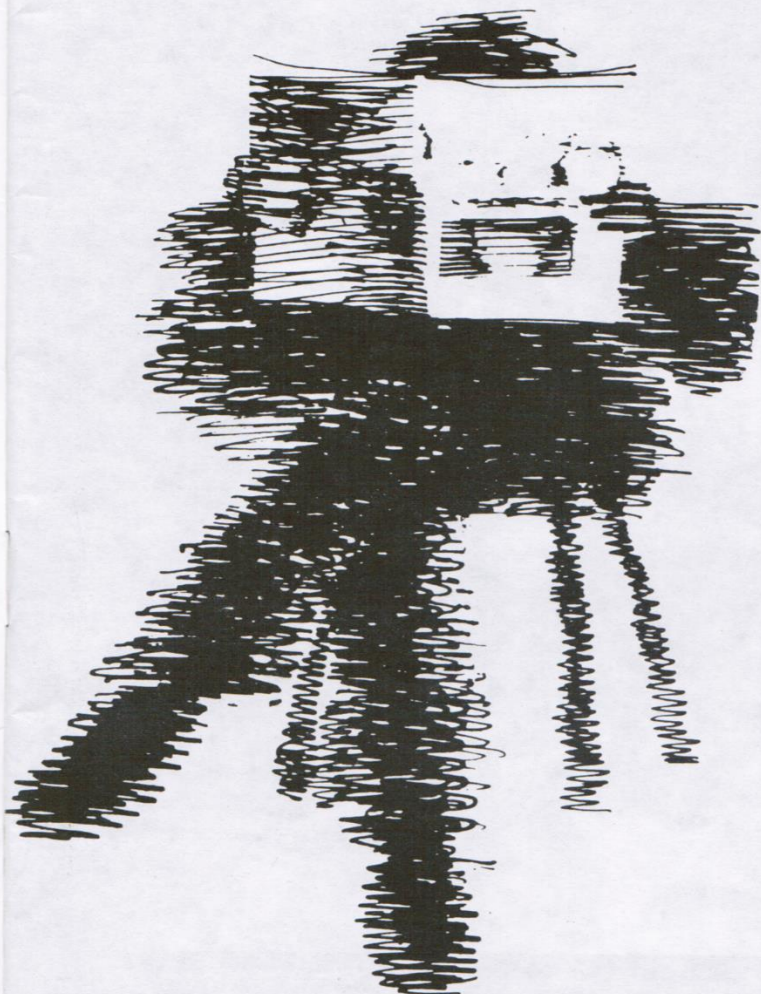
Vi kæmper for en seksuel frigørelse fra den mandsdomerede kultur. Den patriarkalske kernefamilie skal nedbrydes, dels fordi den opretholder og videregiver det normalitetsbegreb, der skaber forfølgelse og undertrykkelse af mennesker, der tænker, føler og handler anderledes. Først når den hierarkiske, patriarkalske kernefamilie som institution ikke længere eksisterer, har alle lige muligheder for at leve sammen på den måde, de har lyst.

Følelse, krop og seksualitet:

Vi kæmper for en udvidelse af seksualitetsbegrebet, således at følelser, seksualitet og intellekt ikke adskilles. Alle må have ret til at vælge seksualpartnere, som de har lyst til, når blot det er frivilligt og til gensidig glæde. Vi kræver alle seksuelle tabuer ryddet af vejen. Alle må kunne elske og onanere med glæde og uden skyldfølelse.

Leder

Trykt: Eks-skolen
Sats Lilian Pedersen
Lay-out: Barfodsformidlingen.

Dette nummer af Seksualpolitik er — i modsætning til de forrige — ikke noget temanummer. Dels ville vi gerne have et nummer på gaden inden jul, og det tager tid at planlægge et temanummer. Dels har vi efterhånden fået samlet en del stof, som vi gerne vil bringe, men som har været svært at placere i et temanummer. Derfor dette "opsamlingsnummer."

Et emne har vi dog specielt valgt ud til en nærmere behandling, nemlig blandede basisgrupper. Denne form for basisgrupper har efterhånden eksisteret i nogle år, og vi synes, det kunne være spændende at høre noget om, hvilke erfaringer nogle af disse grupper har gjort.

Samtidig med at vi har arbejdet med dette nummer, er vi gået i gang med at planlægge næste års numre af Seksualpolitik. Det første nummer i 1981 får temaet *Seksualitet på institutioner*. Vi mener dette er et meget vigtigt emne, og vi er meget interesseret i at få kontakt med personer, der har noget på hjerte, og håber at mange vil være med til at starte en debat om dette emne.

Et *Nordisk temanummer* hører også med i vores planer for 1981. Vi vil forsøge at give et billede af den konspolitiske debat i de nordiske lande, og håber også til dette nummer at få ideer og tanker omkring dette emne fra vore læsere.

Der er sket en kraftig ændring i redaktionens sammensætning siden sidst, idet den hidtidige kvindelige redaktion er blevet suppleret med fem mænd. Vi mænd håber, at vi med vores forskellige baggrunde i de konspolitiske bevægelser, BBF, Mandebevægelsen og Faglig Ligestillingsgruppe vil kunne bidrage til at lave et så alsidigt blad som muligt. Det er uundgåeligt, at redaktionens — både de mandlige og kvindelige medlemmers — tilknytning til de forskellige bevægelser vil få indflydelse på bladets indhold, men denne tilknytning til bevægelserne når stort set "hele vejen rundt" og bliver snarere en garanti for en alsidig stillingtagen til aktuelle emner end det modsatte.

Glædeligt ny er der også at berette om vores lokalesituation. Ikke fordi vi igen skal have ændret adresse, for det er både en langsommelig og dyr affære, men fordi vi nu har fået et fast lokale i F48's nye hus i Knabrostræde 3. Det giver os mange fordele, fast mødelokale, lager og postadresse samme sted. For redaktionen har det været naturligt at leje sig ind i Forbundets nye hus. Dette medfører naturligvis ikke at Seksualpolitik ændrer sin redaktionelle linie, og hvordan Forbundet forholder sig til vores seksualpolitiske hovedpunkter, vil vi søge at få belyst i et kommende nummer. Vi vil bede Forbundet om at tage stilling til dem, på samme måde som andre bevægelser og partier har gjort det.

Redaktionen

Kroppens erogene muligheder skal frigøres, og det genital-fixerede, heteroseksuelle samleje må ikke favoriseres. Alle skal have retten til selv at klage, hvad der er tvang, og alle skal have retten til at sige nej! Vi kæmper for alle gruppers ret til at være seksuelle.

Frigørelsen:

Vi kæmper for at nedbryde de undertrykkende konsroller. Vi støtter aktivt kvindernes kamp mod undertrykkelse, og kræver at manden frigør sig fra sin undertrykkende og undertrykte rolle. Frigørelsen skal omfatte alle grupper i samfundet. Uden børnenes frigørelse er en seksualrevolution umulig. Vi støtter de lesbiske og bøssernes kamp for frigørelsen. De er forrest i seksualrevolutionen, og kan ikke skilles fra den. Vi solidariserer os med de grupper, der kæmper for at nedbryde patriarkatet og kapitalismen. Lesbisk Bevægelse, Bøssernes Befrielsesfront, Kvindebevægelsen, Mandebevægelsen, Kollektivbevægelsen.

BØSSEMYSER

Der er lavt til loftet, rå vægge; fire stolper i midten danner scenen, 5 rækker farvede pærer i loftet gir lyset. Stolene står helt tæt op imod scenegulvet — i baggrunden kasser, bunker, flytterod. På bagvæggen står der med spray-maling, hvad det hele handler om: Bøsser boller små drenge — Bøsser er røvpulere — Bøsser er feminine — Bøsser er overfølsomme — Bøsser boller i flæng. Nedenunder går de 5 skuespillere afslappede rundt og venter på, at publikum kommer på plads, en stille bøsseplade kører i baggrunden. Der er ved at være klar til "Bøssemyter" — det første "rigtige" teaterstykke om og med bøsser herhjemme.

Det starter med en mand på en stol midt på scenegulvet. En dreng kommer grædende ind. Jeg skal tisse. Men den voksne mand tør ikke hjælpe, tør ikke trække bukserne af ham og tissemanden frem. Næste scene: En dreng på en bænk — en mand, der sætter sig ved siden af. Et kort, genert replikskifte — og drengens tanker, der bliver fortalt fra baggrunden: Jeg ved jo godt, hvad han er ude på, hvorfor han smiler til mig — og sådan vil jeg

ikke være. Og han flygter. Næste scene: En dreng, der hinker og en lysten herre, der lokker ham med sig med slik, slik, slik. Næste: En dreng, der sjipper og cigaretmanden, med hånden i skridtet, der lokker — med en hel stand, hvis han er sød. Og den lille dreng, der leger hule i sin skjorte — og manden der kommer og leger med: Doktormanden kommer på besøg. Og så kommer der et pludseligt stemningsskift: Bøssen træder frem og synger om drengene, der leger i solen og fortæller om de smukke unge fyre i svømmehallen. Næste scene: En lille kassetebåndoptager blir stillet midt på scenen, og Peter synger om dengang han var dreng og kun længtes og længtes efter at blive forført. Og hvordan han i dag ind imellem ser sig selv fra dengang i de unge drenge — men han er klog og erfaren og lar dem være ...

Det lyder måske hæsblæsende, og man sidder faktisk også og har tabt både næse og mund, men ikke kun fordi det går stærkt. Fordi det bliver spillet overbevisende, stærkt og først og fremmest enkelt. Der er næsten ingen remedier og kostumer, kun bevægelser, mimik og ord.

Men man overraskes også fordi de kommer så langt omkring og får så mange aspekter med. Ifølge myten er vi allesammen gamle liderlige grise — og det er der nok osse nogen af os, der er, men vi er osse 15-årige med udtalte lyster — og 16-årige, der er vokset op med myten og dens indbyggede angst for "at blive sådan". Og myten hænger ved, selv når man er 30 — og ikke tør hjælpe sin nevø med at tisse.

Den næste myte, de har kastet sig over, er den om røvpuling — og her starter de med barndommen: En mor hjælper sin søn på potte, han skal lave en stor, flot pølle, men den forvandles til en væmmelig puh-bæ, når barnet begynder at rage i den. Og så går det ellers slag i slag — en scene, hvor de sidder og kæler med røvpulingens stærkeste symbol: Tuben med eksplorationscreme, samtidig med at de kæler for de hæsligste af heteroverdenens skældsord: Bæskubber, bagbordsindianer osv. Og en sang: Røvhulssonetten, hvor 4 aldeles bare herrerøve blir smækket i synet af publikum, mens Bent synger en sang om, hvor smuk en røv kan være. Og

der er en scene, hvor vi ser to bøsser komme i kontakt med hinanden, og vi følger deres tanker og drømme: Hvem skal bolle hvem?

Det er næsten uoverkommeligt at gennemgå alle scenerne i stykket, jeg tror der er 25, og de kommer så utroligt hurtigt efter hinanden, at man bagefter næsten ikke kan huske, hvor langt man egentlig kommer omkring — man sidder til sidst med en fornemmelse af, at man har fået alle aspekter med, at der ikke er mere at sig om *det*. Det er virkelig et imponerende stykke arbejde, de 5 har lavet. De har både skrevet alle tekster selv, lavet musik, lys og det hele, men man mærker hele tiden, at det er noget, de har lavet *sammen*. Her er ingen hovedroller, ingen stjernæræs; det er et kollektivt projekt. Men samtidig er det deres egne private oplevelser de beskriver — ofte i monologer, som man ikke troede på, nogen ville turde lave på en scene. Det er som om man er tilskuer til et basisgruppemøde, illustreret og spillet og derved hævet ud over det intimt private. Et stærkt eksempel på, at den gamle parole om at offentliggøre det pri-

bevidstheden; det er nogen, der næsten aldrig bliver nævnt f.eks. i forhold til heteroer — og mange af dem er heteroskabte. Jeg har oplevet, i situationer hvor jeg har været sammen med heteroer, som har været chauvinistiske over for bøsser, at jeg har kunnet mærke, at deres oplevelse ifølge myten af, hvad en bøsse var; det var simpelthen den der med den helt udkørte fisselette, der hænger inde i pisserenden med røven i vejret for at få en pik stukket op. For nu at trække nogen af essenserne frem af, hvad myterne skaber i underbevidstheden, og det er sådan noget, der aldrig bliver sagt, det er lissom bare billedet af . . . en bøsse. Det er den slags ting, der ligger i myterne. Vi fandt f.eks. ud af omkring røvpuling, at her viser det sig at bøsser længe har ligget under for den — så meget at det på et tidspunkt blev til, at bøsser prøvede at benægte, at de røvpulede — og ku li det. Og vi talte om i gruppen, at der da stadigvæk er en værdiladning i, om man kan li at røvpule eller blive røvpulet f.eks., og at det har meget at gøre med den myte. Og sådan fandt vi noget ved alle myterne, der ikke er for-

vate og gøre det politisk, stadig er lige aktuel — og vigtig. Men her er ingen løftede pegefingre, ingen moraliser — det er mytternes konsekvenser vi ser, skarpt og præcist trukket op, men det er tilskuerens opgave at finde den indre sammenhæng der er; hvordan mytterne indvirker på vores adfærdsmønstre.

Stykket bliver spillet i Forbundets nye hus i Knabrostræde hver torsdag, fredag, lørdag og søndag fra den 27/11 til den 4/1 kl. 19.30. Inden jeg overlader ordet til Gunnar og Bent fra "Den lette ende" vil jeg anbefale alle at se stykket, inden det er for sent. *Det kan nemlig ikke laves bedre, end de har gjort . . .*

GUNNAR: "Vi startede som en basisgruppe. Gennem det sidste år har vi arbejdet og improviseret med forskellige emner, indtil vi engang i januar fandt ud af, at bøssemyter var en god ramme for et stykke."

BENT: "Jeg har tit oplevet, at bøssemyter — det er nogen, der ligger i under-

løst. På den måde kører de stadigvæk videre”.

GUNNAR: ”Vi fandt ret hurtigt ud af, at vi ville henvende os til bøsser. Så det blev til et bøssestykke om bøsser”.

”Hvorfor?”

BENT: ”Fordi når man normalt laver teater, musik osv., så plejer man lissom at ha den der ekstra censur inde i hovedet, så man siger: ’Bare nu de heteroseksuelle kan forstå det’.”

GUNNAR: ”Jeg synes nemlig, der kommer en vis form for selvcensur, hvis man hele tiden tænker på, hvem der skal forstå det. Vi har tvunget os selv til ikke at tænke på forståelsesprocessen, men på hvad det er, vi vil sige først og fremmest og lissom ta det for givet, at hvis vi i høj grad nok vil sige det, vil andre bøsser kunne forstå det. Og så fandt vi ud af, at det stykke, der er det første stykke, vi laver, og det første rigtige bøssestykke herhjemme; der ku vi fanne godt tillade os at sige, at det er for bøsser og så osse, at så må de andre komme og se det på vores betingelser.”

”Har I fået nogen reaktioner fra heteroer?”

BENT: ”De heteroer jeg kender — de fleste af dem har været meget glade for at se det. Der var måske noget, de ikke for-

stod, som heteroer, men det var ikke ret meget. Og de opfordrede os til osse at spille det for heteroer for de syntes, at de havde fået meget ud af at se det”.

GUNNAR: ”Der var en kvinde, der sagde, at det var første gang, hun havde oplevet følsomme mænd. Og de heteroer, jeg har snakket med, har givet udtryk for, at det var en stærk oplevelse for dem og ikke, sådan som jeg egentlig forventede, at de tænkte: ’Gud, har bøsserne det sådan . . .’ Jeg har lissom oplevet, at de har sagt at det var stærkt i al almindelighed og enormt vedkommende for dem, ikke kun som en bøsseproblematik eller som en minoritetsproblematik, men at der er blevet taget fat i noget, som de har kunnet bruge i deres oplevelsesverden. Jeg tror, det hænger sammen med, at vi har fjernet en del af selvcensuren. Jeg har tidligere i teatersammenhænge oplevet, at man har beskæftiget sig mere med ens tro på, hvad de nu kan forstå, dem som man ikke engang på forhånd har defineret som gruppe, end med, hvad man egentlig selv tror og fornemmer, for det viser sig jo, at så kan folk godt forstå det.”

”Der er nogen der siger, at det handler meget om røv og pik og nosser. Er det rigtigt?”

BENT: ”Neej. Men det er jo heller ikke

bøssestykket. Der er en tendens til, at når man laver teater eller en sang eller sådan noget, så tænker man lissom: ’Nå, nu skal vi se på hele bøssestanden, hvordan den har det og hvordan den er’, og det hele skal være indeholdt i det stykke, ikke? Men det er jo bare eet bøssestykke; der kommer mange andre, hvor man måske lægger vægt på noget andet. Men jeg tror nok, at en af grundene til, at der er lagt så megen vægt på seksualitet er, fordi så mange af myterne handler om seksualitet. Altså bøsser er røvpulere, promiskuøse osv.”

GUNNAR: ”Jeg oplever osse, at det har noget at gøre med, at vi prøver at frigøre os fra en fixering. Altså, man snakker så meget om pikfixering osv., hvor vi lissom prøver at sige: OK, så fixerer vi på det eller arbejder med det eller prøver at forholde os ærligt til det — og så tror jeg virkelig, man kommer væk fra det. Jeg har i hvert fald oplevet en udvikling i det. Vi har oplevet hinanden fortælle om de samme problemer og forestillinger, man selv har haft. Ved at opleve, at det er tilladt at ha dem — og sådan har vi det sgu og det er reelt; så er jeg lissom kommet meget længere med det.”

BENT: ”Noget helt andet er, at i virkeligheden, og det er nemlig det skægge

FOTOS: JANNE KLERK

ved det, at det der med pik- og røvfixering, sådan oplever jeg i virkeligheden ikke det er, vel? Hvis du går teksterne igennem og f.eks. ser på Vagns monolog om at blive bollet i røven, så kommer der f.eks. beskrivelser af, at han bliver bidt i skulderen; der er den slags beskrivelser, men det, der lissom går i øjnene på folk er, at man kalder en spade for en spade. Det er beskrivelserne af røv og pik, der bliver trukket frem, selv om der faktisk er ligelig værdi i de andre kærtegn og hvad de har betydet i den situation."

"I har brugt nogle meget enkle udtryksmidler?"

BENT: "Nå, ja, men det er sådan set lavet efter forholdene."

GUNNAR: "Jo, men vi har lavet en spillestil, en fremstillingsstil, hvor vi har sagt: Vi skal være os selv og sammen hele tiden. Altså hvis man f.eks. skal lave en fyr på 16 kan man gøre det ved at la' ham læse Anders And f.eks. For os har det været meget vigtigt at hente den fyr på 16 inden i os selv i stedet for. Vi har netop ikke villet lægge vægt på de ydre ting — der er meget få kulisser og remedier. Jo, der er måske blomsterkransene."

BENT: "Nå, ja, men det er jo osse "det bedst indlagte nummer"."

GUNNAR: "Vi har taget udgangspunk-

tet: At alle 5 har skullet være i rummet hele tiden og forholde sig til det, der skete, så vi altid var fælles om det, vi sagde."

BENT: "Men det enkle har osse noget med improvisationerne at gøre — jo mere vi snakkede om det, specielt da vi vendte myterne een gang til, var vi klar over, at det var så vigtige ting for os, at sige det hele så enkelt som muligt, så problematikken fremstod som det centrale."

"Jeg opfatter det meget som billeder fra virkeligheden — som en slags lysbilledserie. Men er det fra virkeligheden?"

BENT: "Nej, altså det der gør dem virkelige er nok — altså hvis man ser på de enkelte scener, er der mange, hvor formen er blevet fiktiv, selv om det er en realistisk situation den skildrer, men de forholder sig hele tiden til de virkelige situationer, vi har gennemdiskuteret; vores fælles erfaringer, og det er mere det, der gør dem virkelige."

"Jeg har snakket med nogn, der blev "ramt" så stærkt, at de har måttet gå midt i stykket — men så alligevel er kommet igen senere."

BENT: "Når folk laver teater, snakker de tit om: "Jamen, hvad vil det der sige? Er det politisk forsvarligt?" Og det bremser tit, synes jeg — hvor vi lissom har eksperimenteret med at køre det ud, der var

vigtigt for os, med risiko for så at blive misforstået. Det er altid det, man prøver at dække ind ellers, og så kan det nemt blive meget straight på en eller anden måde. Og så synes jeg det er spændende at se, at det alligevel har den virkning på folk, selv om det ikke er politisk forhåndt, "registreret".

GUNNAR: "Jo, men jeg tror osse, at når man blir ramt på den måde, at man blir nødt til at gå, blir man ramt af noget andet end ens intellektuelle opfattelse — jeg synes det er skønt, at man kan ramme uden om den intellektuelle barriere, vi allesammen har, hvor man distancerer sig fra tingene. Hvis vi havde sagt de ting vi siger i en diskussion, var folk ikke blevet ramt på den måde. Det er altid intellektet, der censurerer."

"I går jo osse meget tæt på folk . . ."

BENT: "Det er meget sjovt, for det har vi egentlig ikke tænkt så meget på. Det er sådan set opstået via det, at vi er gået så tæt på os selv, mens vi har lavet det. Det kom egentlig som en overraskelse for mig, at folk opfattede det som at vi gik meget tæt på dem. Men det er klart, at når man går tæt på sig selv, så vil de folk der ser på det, føle, at den tæthed er rettet mod dem."

Nis Jensen

mer fra venstre. Det må være Birgitte og Poul. Eller Bo sammen med hvem? Daisy og Ole begynder at bevæge sig forsigtigt og lydløst for ikke at forstyrre de andres søvn. Fnisende og vejrsnappende elsker de hinanden med lyden koblet næsten fra, det er hundsvært. Men det lykkes nogenlunde, og møt smilende dører de hen, stolte over deres omsorg for vennerne.

De blir vækket af en skarp lyd. Nogen har sneget sig ind i Sasjas værelse, og han har stødt sin fod på noget. Til venstre begynder Birgitte og Poul at buldre hensynsløst, hvis det ellers er dem. Den seng må være en formue værd som antikvitæt, mener Daisy, ja bare den ikke forvandler sig til et ægte skab, tænker Ole, mens elskovslydene fra venstre nu besvares fra højre som korsang i en kirke. Det var sats. Her har Ole og Daisy ligget med lyd-dæmperne på som dampkogte kartofler, og så kører de andre bare på frihjul derud af. De beslutter sig ophidsede til at tage denne tøjlesløshed op til diskussion i gruppen næste dag under kritik/selvkritik. Men langsomt bobler latteren op fra maven og fylder lungerne. Kærligheden er storsindet.

Det var tre glimt fra livet i vores basisgruppe, som nu har levet i fire måneder. Der har været frafald i rækkerne, især mandefald i starten, og senere har en af hvert køn forladt gruppen (sammen). Tilbage er vi 4 kvinder og 2 mænd, og en ny mand er på trapperne.

Vi er ret lige stillede i alder og situation. Alle gruppens medlemmer har årelange parforhold bag sig og har gennemlevet en skilsmisse inden for de seneste år. Vi har allesammen børn, nogen af os bor sammen med underne, andre gør det ikke. I alder spænder vi fra 37 til 44 år.

Kriterierne for at blive optaget i gruppen var ret klare. Vi skulle leve alene, og vi måtte ikke være følelsesmæssigt eller seksuelt bundet til noget bestemt menneske. I vores følelser skulle vi altså være nogenlunde fri af vores tidligere forhold. Ingen måtte være helt ude i hampen, småtossedede eller med hang til at drikke eller ryge sig vinde og skæve i tide og utide. Det var ikke en terapeutisk gruppe vi ville starte op. Vi måtte allesammen være rimeligt stærke og indstillet på at sætte os selv på spil for sammen at lede efter nye måder at leve på.

4 måneder er gået, og vi er nu 4 kvinder og 2 1/2 mand tilbage i gruppen. 3 af os er organiseret i et politisk parti (VS, SF), og de politiske undertoner i vores diskussioner og snakke har nok haft sin del af skylden for udsplætningerne. De andres farvel har gjort vores sigte tydeligere end før. Vi der er tilbage befinder os allesammen et eller andet sted på den socialistiske venstrefløj. De signaler vi styrer efter er en mere kollektiv og solidarisk livsform end nu, en hverdag hvor grænserne flyder mellem hvad der er kvinde og mand, hvad der er elskov, erotisk venskab, varmt kammeratskab, arbejdsfællesskab, gensidige hjerneorgasmer eller pro-

jekter fulde af nyt liv. I basisgruppen vil vi prøve på at finde ud af, om den er en brugbar organisationsform til at koble hverdag og politik sammen i et praktisk og sanseligt liv med hinanden. Et liv i kød og blod ved siden af arbejdet og den nødvendige magtkamp med de kræfter, som ikke vil lade os bestemme over vores eget liv.

Vi har ret mange parallelle erfaringer i vores gruppe. Vi har allesammen levet i den polstrede tryghedscele i mange år, vores kærlighed har været buret inde i en parmodel, som ikke er andet end en fæstning bevogtet med elektriske hegn og automatiske varslingsystemer. Privat område. Adgang forbudt for uvedkommende! Vi ved hvad der sker, når man blir i det borgerlige ægteskab for længe, og vi ved osse hvorfor vi gjorde det. Vores længsler, håb og fantasier peger derfor mere eller mindre i samme retning. Og så har vi børn. Hvad enten vi bor sammen med dem eller ikke, så er ungerne på grund af deres alder opsuget i vores liv i de nærmeste år på en måde, som præger os i vores forhold til andre. Børnene gir os helt konkrete ansvar og hensyn og ind imellem konflikter med vores tidligere ægtefæller. Efter en skilsmisse sker der osse tit det, at følelserne for ungerne lissom blir forstærkede og spændes ud over et bredere spektrum. De fleste af vores er i puberteten eller på vej ind i den, og det gir særlige problemer med de tiltrækninger og frastødninger der opstår mellem vores store børn og de voksne, vi tar med os hjem i sengen.

Kærligheden til vores børn har nok osse sat sit direkte præg på vores seksualitet, lært os at nyde blid og gavmild elskov, kærlighed uden skinsyge og ejendomskrav. Seksualitet er for os mere end knep og bol, knadl og pul. Vores seksualitet løber umærkeligt som vandfarve sammen med de erotiske frekvenser i vores følelsesliv, som åbner vores antenner for alle sanseligt vågne mennesker omkring os. Og den sanselighed og kærlighed vil kunne sætte erotisk strøm til det sociale liv i lejekaserne, forstadsghettoerne, læreanstalterne, fabrikkerne, butikkerne og kontorerne, og skabe revolution hvis den breder sig og forbinder sig med vreden mod dem der undertrykker os.

Vi er i gruppen ikke løbet ind i traditionelle parforhold, selvom flere af os en overgang var usikre på om det var tilfældet. Der er nemlig nogen i gruppen som går i seng med hinanden og ikke med de andre, men følelserne i gruppen har hele tiden været i bevægelse, balancerne er blevet mere og mere usikre. Ind imellem kan det godt føles som om vi prøver at styre direkte ind i det umulige, fordi utryghedens og jalousiens uhyre med de grønne øjne stadigvæk har sine kløer i os. Men vi ved osse at alternativet ligger i det ufærdige, i det som endnu ikke er blevet til.

Er det muligt at klare en balancegang mellem vores behov for trygge venskaber og lune kammeratskaber og vores behov for de forelskelser, som i eksplosive brud sender os nye steder hen? Kan vores spontaneitet forenes med tryghed? Eller sætter vi trygheden over styr ved at satse på

intensiteten? Hvornår begynder vi at kvæle euforien ved at glide umærkeligt ind i kærlighedens fængsler, som hverken åbner mulighed for opgør eller fortrolighed? Hvordan kan vi få greb om rytmerne i vores tendens til at sluge for mange vane-piller og vores trang til at bryde op og finde det nye? Hvad vil vi med os selv og vores liv? Hvilke grænser og brudflader har vi inden i os? Hvad kan vi klare, og hvad kan vi ikke klare? Og når vi har fundet ud af det, hvordan tar vi så konsekvenserne af vores opdagelser på en måde, som er solidarisk og ansvarlig over for de mennesker, vi vælger at leve sammen med, og de børn vi har?

Derhen er vi slet ikke kommet endnu. Vi står i et vadedest og ved ikke præcis, hvordan vi skal komme videre. For vi ved ikke rigtig hvad det er der er sket i øjeblikket. Der er spændinger og ambivalenser i vores følelser for hinanden, trygheden i gruppen er skrøbelig. Det skyldes jo nok at gruppen består af både mænd og kvinder. De tætteste relationer er indtil videre opstået mellem mændene og kvinderne og i mindre grad mellem kvinderne indbyrdes og mændene indbyrdes. Måske ville det have givet større tryghed, hvis vi var startet ud som en kvindeggruppe og en mandegruppe med det sigte at smelte sammen hen ad vejen.

Men det er for sent. Og situationen er da osse fuld af muligheder. Vi er aktuelt i færd med grundigere at udveksle livshistorier, og vi har været langt omkring i vores snakke. Fra vores skilsmisser og psykiske nedture over vores glæder og seksuelle erfaringer til vores lyse ideer om nye kollektive samlivsformer. Vores dybere følelser for hinanden ligger det nok lidt tungere med at udtrykke i gruppen, selvom vi har haft et par opgør for åbent tæppe.

Vi har slet ikke nået at lufte vores seksuelle fantasier for hinanden, og der er endnu ikke seksuelle relationer i gruppen på tværs af de "par", som altså ikke er de sædvanlige to-i-éen. Men der er sanselige vibrationer på kryds og tværs, og det er svært at sige noget præcist om, hvor skjult eller åbent det foregår. Sådanne ting tar tid, vi har kun levet som gruppe i fire måneder, og vi har forhåbentlig den revolutionære tålmodighed, som er nødvendig hvis det skal lykkes os at forvandle os selv og hinanden.

Foreløbig ser det ud til at sammenhængskraften i gruppen er temmelig stærk. To af os har været i Paris med en håndfuld børn, og vi forholdt os under hele turen til vores oplevelser og erfaringer i basisgruppen. Og det gælder mere eller mindre os allesammen i vekslende rytmer. Men vi ved ikke rigtig hvad det er der sker for øjeblikket. Selvfølgelig. For vi har jo ikke prøvet det før. Måske går vores følelser for hinanden i hak med vores længsler og op i en højere enhed, måske går de i fisk eller op i en spids. Under alle omstændigheder gælder det for os som for alle andre, der inddrager sig på et lignende projekt: Kærligheden er en hård branche. Hold dig væk eller tag hvad der kommer. Og spis den så af åben hånd.

Birgitte, Poul og Ole

HVOR ÆRLIGE TØR VI VÆRE ?

For at skrive denne artikel - som er en form for opsummering af vores hidtidige oplevelser, reaktioner og erfaringer - stillede vi os selv nogle overordnede spørgsmål og optog den diskussion, de gav anledning til, på bånd.

Vores gruppe opstod i april 1979 via en annonce i Information, hvor de centrale ord var "kønsroller og seksualitet". Vi startede med at være ti medlemmer, men undervejs er fire gået fra, og to nye er kommet til, så nu består den af fire kvinder og fire mænd i alderen 30-50, hvoraf to lever i fast parforhold. M.h.t. arbejdsformer i gruppen har vi i vid udstrækning talt i runder, og ofte - når vi var tilstrækkelig mange - har vi delt os op i to mindre grupper, som senere mødtes i plenum. Gennemsnitligt har vi haft møder hver anden uge, og til de fleste har vi på forhånd haft et bestemt emne.

Ærlighed / åbenhed

— *Hvorfor gik du ind i en blandet basisgruppe?*

Karsten: — Jeg havde lidt skibbrud med ægteskab og parforhold, og jeg forestillede mig, at det i en basisgruppe var muligt at komme ind på virkeligt nærliggende spørgsmål. Men samtidig var jeg bange for at gå i en ren mandegruppe, for den kunne nemt blive bekrigende.

Jens: — Jeg havde på det tidspunkt behov for at bearbejde mit parforhold - blive klogere. Jeg tænkte på at gå ind i en mandegruppe, men jeg tror ikke, at man er mere åben der. Jeg tror at der kommer til at mangle noget. Måske er rene grupper kun et stykke på vejen, for det er sådan set underligt at diskutere kønsroller og parforhold i en ren gruppe.

Marie: — Jeg havde længe tænkt på, at jeg manglede nogle at snakke kønsroller og seksualitet med. Først tænkte jeg på en ren kvindegruppe, men jeg havde også behov for at høre mændenes syn på de samme ting, som jeg selv gik og grublede over. Jeg tror også at der ville mangle noget i en ren basisgruppe.

Elisabeth: — Jeg havde det dårligt på det tidspunkt - der skulle ske noget. Jeg havde været i kvindegrupper tidligere og havde på en eller anden måde brug for, at der skulle ske noget nyt. Desuden havde jeg måske også i baghovedet noget med at få åbnet op for nogle nye (sexuelle) relationer, men det kan jeg ikke rigtig gennemskue.

Alex: — Mit ægteskab var gået i stykker, og det var hovedsageligt på grund af dårlige seksuelle relationer. Jeg var nok ret

lukket på den måde at jeg ikke rigtig kunne diskutere det forhold åbent. Og derfor trængte jeg til at tale om sådan nogle ting i en basisgruppe. Men jeg havde en vis aversion mod mandegrupper. Der var nok nogle hæmninger. — Der lå måske også noget andet i baghovedet, nemlig muligheden for at komme ind i et forhold via en blandet gruppe, men det er jeg heller ikke afklaret omkring.

— *Hvor ærlig og åben har du selv været, og hvad er dine fornemmelser af de andres ærlighed og åbenhed?*

M: — Ja, det emne omkring samleje, da var vi delt op i to grupper, og det var mit indtryk, at vi var enormt åbne og ærlige, vi kom tæt på hinanden.

E: — Jeg har fantastisk svært ved at vurdere jeres andres åbenhed, i og med at jeg må stille spørgsmålstejn, ikke ved min egen ærlighed, men ved min egen åbenhed. Men det hænger nok sammen med, at jeg ikke kan lade være med at sammenligne det med kvindegrupper. Der har ikke været tale om polsforskelle, men jeg føler ikke, at jeg har været så åben . . . måske har det noget at gøre med seksuelle vibrationer.

A: — Hvor jeg har følt ærlighed, har jeg også mødt det med ærlighed. I starten var jeg måske ikke så åben, som jeg senere hen blev, for der var flere spørgsmål, som for mig tangerede tabu. — "Så, nu borer de sørme ned under huden på dig." — Der er noget, jeg ikke har givet udtryk for, men jeg har aldrig været uærlig. Der, hvor jeg egentlig synes at jeg har fået mest er der, hvor jeg har følt ærlighed fra de andre og har kunnet genkende nogle ting. Så derfor mener jeg, at det har været ærligt og åbent, det vi har sagt.

E: — Men man må skelne mellem ærlighed og åbenhed. Vi kan sagtens være ærlige uden at være åbne.

K: — Vi har gennemgående været ærlige og har fremlagt egne problemer, især når vi i smågrupper har drøftet tingene mere intenst. Så har jeg følt mig jublende nogle gange - det var fantastisk. Jeg har også haft virkelig stort udbytte af de gange, hvor jeg følte at der blev knebet i mig, at I ikke ville give slip.

J: — Jeg har egentlig følt, at der har været tilstrækkelig åbenhed, men når jeg nu hører hvad I andre siger, så må der ikke have været det alligevel. Men jeg har

selv gået så langt, som jeg har været bevidst om, og har undertiden også bevæget mig på grænsen af, hvad jeg ikke kunne finde ud af, altså med hensyn til bevidsthed/ubevidsthed.

Tabuer

— *Har nogle emner været tabuer?*

E: — Det er lidt svært at besvare, i og med at jeg selv har nævnt, at jeg ikke har været så åben. Men seksuelle fantasier har for eksempel til dels været et tabuemne for mig. Ikke nødvendigvis fordi jeg ville have følt det ubehageligt her i gruppen, men jeg har i hvert fald ikke formået at bringe det på bane og få jeres andres reaktioner. Hvad grunden så end har været.

M: — Nu har du faktisk bragt noget frem, som gør at jeg må korrigere mig selv. Vi har snakket om seksuelle fantasier, men jeg kan bare ikke finde ud af, om jeg var helt ærlig, eller om vi bare ikke kom så dybt i emnet. I hvert fald har jeg ikke snakket om mine seksuelle fantasier, men jeg kan huske at vi har talt om tvang og sådan noget, i hvert fald da vi kom ind på Maria Marcus' bog. Det kan godt være, at mine onanifantasier har været tabu - det er jeg sikker på, men det er nok det eneste punkt.

J: — Vi har ikke haft det emne ordentligt oppe, og om jeg selv har tabuer i den forbindelse, det ved jeg ikke rigtig. Men jeg føler ikke, at det har været et decideret tabu, eller at der har været andre. Det kan være, at jeg har været alt for god til at fortrænge dem fra min bevidsthed, det ved jeg ikke.

M: — Det var jo det, jeg pludselig selv opdagede.

A: — Jeg føler mig selv hæmmet i forbindelse med snak om seksuelle fantasier og sexuel omgang med en af det samme køn. Jeg har mange gange godt villet tale om det, men har ligesom manglet mod til det. Men så kom der en dag et stikord, og det kom fra Jens, mærkværdigvis. Han sagde nemlig: "Ja, Alex han er da egentlig meget rar, og jeg tror sgu, at hvis jeg skulle gå i seng med en fyr, så skulle det være Alex." Og det gav mig stikordet til at åbne op for et af mine tabuemer: at kunne tale om at det havde jeg altså prøvet.

Jeg ved også, at der har været nogle emner, som har været tabu for nogle. Det er direkte blevet sagt: "Jeg tror ikke, at jeg kommer den aften, hvis det emne skal op. Det har jeg et specielt forhold til, og det har jeg svært ved at tale om." Det var i forbindelse med et møde om samleje, samlejeteknik og hvad vi følte ved det.

K: — Jeg har følt nogle tabuer i forbindelse med det her massage, vi har lavet — og muligvis det at opdage, at der er nogle kvinder i gruppen, som interesserer en mere — det er også tabu. Det er mærkeligt at jeg siger, at jeg ikke er bange for at blotte mig, og så opdager jeg bagefter, at der alligevel er tabuer.

J: — Det har noget at gøre med, at vi føler vi ikke kan være det bekendt, for selv om man kan acceptere det selv, så kan det godt være, de andre ikke kan.

A: — Hvorfor betyder det så meget, hvad de andre tænker om en, og om de accepterer en? Deri kan måske godt ligge, at man ikke vil afskære sig fra en eventuel kontakt.

Jeg føler at det er mere væsentligt for mig, at kvinderne i gruppen synes om mig end at mændene i gruppen synes om mig.

Partnermuligheder?

— Var muligheden for at finde en partner medbestemmende for at gå ind i en blandet basisgruppe?

K: — Bævidst tænkte jeg ikke på det, men det er da klart, at man vurderer. På en vis måde blev jeg lidt forskrækket: "Du er da ikke kommet af den grund, at du vil fange dig en partner!" Det er muligt at jeg fortrængte det i begyndelsen.

M: — Jeg tænkte meget på det til det første møde, fordi jeg altid har haft det med lynhurtigt at knytte seksuelle forbindelser. Så jeg tænkte meget over, om det også ville ske i denne her gruppe. Men jeg tænkte, at det måtte jeg fandme holde mig klar af, for det syntes jeg ville være dårligt — ja, det troede jeg i hvert fald det ville være, men så plumpede jeg jo i alligevel. Men det var altså ikke så dårligt, det skete der ikke noget ved.

A: — Jeg ved selv, at ved det første møde vurderede jeg de piger, der var med, og fotograferede dem som potentielle sexpartnere, altså som man gør, når man sidder i en bus.

J: — Der er nogle, der har forladt gruppen, fordi de havde fundet en ny partner, og så forsvinder behovet lige pludselig for at være med, ikke? Det må være fordi det var et parforhold, man ønskede sig.

Seksuelle forhold

— Hvilke seksuelle forhold har der været gruppemedlemmerne imellem, og hvor meget er der blevet talt om det?

J: — Ja, hvor mange pardannelser har der egentlig været i gruppen? — Der har været fem par, men hvis man tænker på, hvor mange kombinationsmuligheder der er, så er det faktisk enormt få!

A: — Vi har fået at vide, at der var nogle i gruppen, der havde haft et sexuel forhold, men vi har ikke boret i det og uddybet de følelsesmæssige relationer, hvorfor det ikke kunne fungere. Det har vi ikke diskuteret, og det kan godt være et tabuemne, fordi det egentlig var tabu for gruppen. Man kunne jo komme til at såre andre, og det er ikke alle, der er lige stærke.

K: — Vi har pligtskyldigt afleveret en

Personlige

asisgruppe. (Kbh.) Vi er 2 der går med tanker om at danne en basisgruppe m/k. Hvis du har lyst til at være med, så skriv et brev til os, så vi kan komme til at mødes. Interesser: fællesoplevelser, tur, rejser. Bill. mrk.

pn, sød, følsom og ung fyr med alsidige interesser (30 år, skolelærer) der er helt umuligt at være uden kærlighed. Da jeg mener, det er håbløst at gå på værtshus og diskoteker for at finde en pige at holde af, og da jeg er lidt generet af, vil jeg forsøge at finde en måde at få bekræftelse på en do. pige til et af de følgende forlystelser. Kærlig, ærlig og ædruelig samtidsinteresseret, venstreorient., høj, slank mand, 40-45 år, søges af en pige.

Vi er 3 K. der søger m/k til rettelse af basisgruppe. Vi må have humor — lyst til at arbejde for et bedre følelsesliv og kunne møde HVER mand onsdag (undt. i sommer) nyt.

Personlige tilbydes

Skal vi prøve at forandre os selv og de forhold, der gør det nødvendigt at mødes på denne måde? Jeg er en fyr midt i tyverne, der savner en pige til kammeratligt og udadvendt samvær. Bor i København. Bill. mrk.

Atypisk mat-fysiker, 35, følsom, temperamentfuld, musikalsk, med "humanistiske" interesser og s. humor, søger kv. dig pige med et sofistikeret lystel. forhold. Bill. mrk.

Alsidig, åben og uafhængig fyraft forhold ved siden af gruppen, kunne 30/178/Kbh. søger pige (20-30 år til gensidigt forpligtende parforhold. Jeg er slank og velproportioneret og uden at virke vegret er jeg et sexuel forhold. Prioriterer mental balance frem for fysisk kontakt i det hele taget.

Alenemand, (vegetar), 29/178, slank, velsoigneret og afslappet, søger kontakt med frisk og slank kvinde 18-35 år til varmt psykisk og fysisk fællesskab. Mine interesser er bl.a. naturen, rejser, psykologi, parapsykologi, samfundsforhold, hjemmehyge.

Hunkønsvæsen søges af 34-årig varm og boblende arkitekt. Nogleord: Udvikling, psykologi, samfund, kreativitet, økologi, menneskevarme, humor, musik, fællesskab, tillid, åbenhed, overskud, nytænkning. For at tilføre hinanden værdige livskvaliteter. Bill. mrk.

PERSONLIGE

HVAD ER GALT, flere kvinder kan selvvelgjeligt elskings bare ord ikke svarer dig meget.

rapport om, at det havde fundet sted, og jeg kan huske en aften, hvor der kun var mænd til stede, at jeg skulle stå skoleret. Men så blev jeg også skuffet af den anden; hun sagde fandme at jeg ikke skulle sige noget! — Det gav mig nogen usikkerhed til et par møder, skabte nogle blokeringer, indtil jeg pludselig følte at det var normalt igen.

A: — Spørgsmålet er så, om pardannelserne har været godt for gruppen eller ej.

M: — Jeg havde gjort mig mange tanker om forholdet mellem Bjarne (som nu er gået ud) og mig, både før og efter og undervejs. Der blev snakket temmelig meget om det, for vi bragte det selv frem i en siden-sidst runde, fordi vi havde gået med de her overvejelser om det nu betød noget eller ej. Men det betød ikke spor for mit forhold til gruppen, og heller ikke for Bjarne, tror jeg.

Det var snarere omvendt: gruppen gav problemer i forhold til vores samvær, fordi vi hele tiden havde i baghovedet, at vi skulle passe på ikke at involvere os for dybt i hinanden, for det ville gå ud over gruppen. Der var selvfølgelig også andre ting, der gjorde at vi ikke ville knytte alt for dybe følelsesmæssige kontakter. Men gruppen styrede sådan set vores forhold, og vores interesse i at fortsætte i gruppen styrede det. Vi var på det tidspunkt begge to meget interesserede i at fortsætte i gruppen.

A: — Jeg tror ikke, jeg selv har kunnet tænke mig et forhold inden for gruppen — det har jeg måske nok alligevel, men jeg har været bange for det, fordi jeg måske har følte, at jeg ikke kunne fungere i gruppen bagefter. Selvfølgelig, hvis det var gået godt, og alle de følelsesmæssige relationer havde været i orden og sådan noget, så var det muligt. Men da jeg ikke ved, om det ville være så godt, så ville jeg være bange for at gøre det, og derfor har jeg ikke på noget tidspunkt forsøgt og har måske udtrykt at jeg tog afstand fra det for mit eget vedkommende. Jeg har også haft forhold ved siden af gruppen, så det har været med til at være en lynafleder.

J: — Jeg vil netop mene, at når du har haft forhold ved siden af gruppen, kunne det måske blive mindre kompliceret.

A: — Nej, jeg tror ikke, det bliver mindre kompliceret, for jeg vil egentlig også kunne føle mig følelsesmæssigt bundet til et sexuel forhold.

Fysisk kontakt i det hele taget

E: — Vores snak har meget gået på, at enten boller man eller også gør man ikke, og den har ikke gået på fysisk kontakt i det hele taget, altså uden at der egentlig ligger bevidste tanker om, at det skal udvikle sig til et decideret samleje. For mig virker det meget underligt i den grad at sige enten eller, men det hænger nok sammen med vores egne faste oplevelsesmåder: Har du været i seng med ham eller hende? Det går kun på samleje, ikke på at have det fysisk godt med hinanden i det hele taget.

J: — Det er virkelig noget, vi — jeg ville have gavn af at arbejde mig ud af. Det er dårligt, at der skal være så bestemte grænser. Jeg synes, der skal være flydende

overgange, men det skal der være for andre også, for ellers kan det ikke fungere. Men vi skal lære at styre det, altså at sige: der vil jeg bolle, og der vil jeg ikke bolle. — Det der ligger lidt imellem, som du efterlyser, det er en graderet involvering i hinanden. Vi kan involvere os i hinanden mere eller mindre, og det gør vi, når vi taler sammen, men det gør vi ikke så meget fysisk.

E: — De gange, vi har givet hinanden massage, har det ført til enorme diskussioner ved de efterfølgende møder, og der er noget jeg ikke rigtig kan finde ud af i den forbindelse. Har denne massage haft et decideret sexuel præg, eller har det primært været afslapningsmassage? — eller en blanding, og hvor går så grænsen?

K: — Det har ikke været en decideret fysioterapeutisk form. Det var i hvert fald en dejlig oplevelse, og mens massagen stod på, da lagde jeg ikke mærke til forskellen på mande- og kvindehænder, men bagefter tænkte jeg: "Har du bevæget dig i retning af homosexualitet?" Og det er forfærdeligt, hvor hæmmet man stadigvæk er. Mens det foregik, var det dejligt og befriende, men bagefter fik jeg en slags tommermand.

A: — Jeg havde visse blokeringer over for det. Det havde noget at gøre med, om jeg nu sådan rigtigt måtte slappe af og nyde det, om jeg måtte give udtryk for, at jeg godt kunne lide det. Når jeg er sammen med en kvinde, kan jeg godt lide, at min krop bliver berørt, men nu drejede det sig jo om, at det var mænd, der gav mænd massage ind imellem, og det gjorde nok, at jeg havde svært ved at slappe af og nyde det, fordi der hele tiden lå nogle seksuelle vrangforestillinger i baghovedet på mig — om det der med at kunne slippe sin krop fri.

J: — Jeg tror den massage er smadder-godt: vi bevæger os på et grænseområde mellem hverdagen og sexualiteten, og det er det, det drejer sig om. Her sidder vi og snakker, og det gør man alle mulige steder. Vi snakker også om sexualitet, og så bevæger vi os ud på et grænseområde til det, vi foretager os, når vi er seksuelle. Det må være et udgangspunkt for at komme tættere på tingene. Det er også provokerende på mange måder og sætter nogle ting i gang. Derfor tror jeg på, at det er noget, vi kunne have brugt mere. Ja, vi kan måske ikke, men det er noget, man kan bruge.

M: — Jeg har kun været med til det een gang, og jeg nød det egentlig meget, mens det var mig, der blev masseret. Men jeg følte mig enormt akavet og holdt mig nok lidt i yderkanten, da jeg skulle massere jer andre, og jeg har spekuleret meget over, hvad der egentlig var grunden. Det er højst sandsynligt fordi jeg ikke er så vant til at røre ved andre, medmindre det drejer sig om noget sexuel, altså direkte er oplæg til samleje. Det var en meget mærkelig oplevelse for mig, for jeg troede ikke, at jeg var så forbiholdt hæmmet. — Det kan godt være noget at arbejde med, men så skal det opstå spontant. Det skal ikke være fast indlagt til hvert møde men udspringe af situationen, og det hænger meget sammen med omgivelserne. En aften sad vi i en seng tæt på hinanden og

havde en virkelig tæt snak, da var det noget, som sagtens kunne have opstået.

J: — Man skal have det oppe at vende og måske også prøve det, selv om det ikke er helt spontant, så man eventuelt kan udnytte det, når det kommer. Det bliver man næsten nødt til. Da vi startede på det, var det jo også svært at snakke om det.

Hvad har gruppen givet dig?

— *Hvilke møder har givet mest?*

E: — De møder, hvor vi har været mest åbne. Især når vi har delt os op i smågrupper og når vi har haft et konkret emne på programmet, hvor vi havde forberedt noget i forvejen hver især. Det har været bedst, når jeg kunne gå derfra og tænke over nogle ting, der er kommet op og vende i mig selv, hvadenten det så var selvkritik eller en uddybning omkring sexualitet. Det har også været dejligt at høre jer fortælle, i og med at sexualitet er et af vores mest tabubestemte emner.

M: — De bedste aftener har været dem, hvor vi har delt os op i smågrupper. De emner jeg har fået mest ud af, har været orgasme, samleje og fordele og ulemper ved parforhold. Det var meget udbytterige aftener.

J: — De bedste møder har været, hvor der ikke var nogle piger med. Da havde jeg selv forinden rodet mig ind i nogle problemer, jeg ikke rigtig kunne finde ud af og havde det faktisk ikke godt, da jeg kom. Men det er nok tilfældigt, at der kun var mænd ved de lejligheder.

K: — Vores weekend var osse enormt god. Det var dejligt at opleve, at vi fungerede sammen i forskellige situationer. Det gik så fint, at jeg bagefter tænkte på, om jeg skulle flytte i kollektiv. Omgivelserne betyder også meget; at sidde omkring et bord kan virke blokerende, det skaber en større afstand.

A: — Jeg har godt nok kunnet lide at

sidde i små grupper, men det har været mere væsentligt, hvilket emne, vi har haft. Vi har især haft en pragtfuld snak om samleje, orgasme og onani. Jeg synes også, at vi havde en helt vidunderlig weekend; der faldt en barriere, som gjorde den til noget af en oplevelse.

— *Hvad har du fået ud af at være i gruppen i det hele taget?*

J: — Jeg synes selv, der er sket noget de sidste to år. Jeg har ikke fået flyttet grænser, men jeg er blevet bevidst om nogle ting, som jeg ikke var bevidst om før. Jeg har udvidet min erkendelse, meget ved selv at snakke, og en del ved at høre jer andre.

M: — Jeg har svært ved at gennemskue, om gruppen har betydet noget for min egen personlige udvikling. Men det har været meget dejligt at få diskuteret nogle ting, som har været problemer for mig, selv om jeg ikke tror, at det har løst problemer som sådan.

A: — Jeg har fået meget ud af arbejdet i gruppen. Jeg er blevet mere åben, siden jeg startede, og jeg har fået øjnene op for, at der er mange ting, jeg ikke skal gå og skamme mig over. Jeg har kunnet tale åbent om noget, hvilket jeg ikke kunne gøre tidligere. — Er blevet mere udadvendt i det hele taget.

E: — Vi har fået bearbejdet de emner, som var stikordene, da vi startede, nemlig kønsroller og sexualitet, og det har virkelig givet mig meget. — Men samtidig har møderne for mig givet anledning til en fed selvkritik. Det er naturligvis barskt, men det er også et grundlag, som jeg selv kan arbejde videre på.

K: — Jeg er også blevet mere åben, folder jeg, og mere tillidsfuld. Og det er først og fremmest p.g.a. basisgruppen, for der havde jeg mulighed for at snakke om mine problemer, og høre om andres, som ofte tangerede mine egne.

Så jeg føler mig ikke helt alene i verden!

Esther Beckmann.

Now you've gained INSIGHT.

Call yourself AWARE.

DEN NYE MAND

- og

blandede grupper

Min baggrund er kort fortalt: enlig far på tredje år, har boet alene med min dreng lige så længe, har (perifert) været med i Mandebevægelsen i Odense og Århus i fire år. Jeg har deltaget i to MK-seminarer arrangeret af "Jysk-Fynske M/K Grupper og været med på Mandebevægelsen i Århus' MK ø-lejr på Agersø i sommer.

Da jeg i 1968 startede som forpraktikant i en børnehave, stod jeg helt alene som mand blandt en masse kvinder og måtte derfor fra starten være indstillet på, at jeg blev vurderet ud fra helt andre normer og krav, end jeg hidtil havde været udsat for.

I sommeren 1972 "opdagede" jeg, at der fandtes andre slags mænd end min slags, nemlig nogle der kaldte sig bøsser. Det var i Thy, og den energi, som særlig en af dem udstrålede, fik mig til at blive grøn af misundelse. Han var simpelthen så morsom og så varm, når han underholdt med sin tantede vrøvlen og fnisen, jeg havde ikke set noget lignende hos drenge på over tre-fire år — så har man nemlig fået det pillet ud af dem (os) — vi er blevet saglige, fuldt og helt saglige. Siden hen har jeg mødt en del andre bøsser, har også været lidt forelsket i et par af dem, men aldrig drevet det videre end til et kys og et knus. Ikke kun af angst for mine følelser, men osse fordi jeg simpelthen ikke er bosse.

På en måde har jeg udnyttet bøsserne, de gav mig noget at arbejde videre med, en anden måde at være mand på — sammen med andre mænd.

Alt dette er sket parallelt med, at jeg har været med i fire basisgrupper. Det var atter i Thy, det startede, og såvidt jeg husker osse på bøsseinitiativ, at det blev arrangeret. Min første "basisgruppe" i Thy kørte kun en uge, men med møder en stor del af dagen og noget samvær osse om aftenen. Siden har jeg været i tre mandegrupper, dels i Odense og dels i Århus. Et par brikker er der da blevet flyttet på vrangen af mig, selv om det er svært.

I mere end et år har jeg ikke været i nogen fast basisgruppe, og det skyldes blandt andet, at jeg ikke har følt mig "dus" med ret mange af de fyre, jeg kendte og mødte i Mandebevægelsen og endnu mindre med ret mange af de mænd, jeg mødte uden for Mandebevægelsen.

I foråret 1980 læste jeg en annonce i Information, at nogle, der kaldte sig "Jysk-Fynske M/K Grupper" indkaldte til et week-end seminar i Jylland i begyndelsen af marts. Annoncen stod under personlige, så den kunne ikke undgå min opmærksomhed! Jeg tog med, fast besluttet

på, at jeg ville være helt igennem saglig. Jeg ankom sammen med 7-8 andre mænd og 13-14 kvinder til det aftalte sted. Aldersmæssigt var vi fra først i tyverne til sidst i halvtredserne, med hovedvægten på de ca. tredive-årige. No pjank in the corners — det var stemningen. Uheldigvis havde jeg taget min guitar med, og det endte sgu med, at vi var nået igennem hele højskolesangbogen inden aftenen var slut, fordi ingen af os ville være "ledere" og tage initiativ til at standse denne flugt ud i tomrummet. Det endte med, at folk listede i seng, kvinderne på pige-gangen og mændene på drenge-gangen. Jeg selv sad og snakkede den halve nat med en fyr, der var en del ældre end mig selv, det var hyggeligt, syntes jeg. Næste dag kom jeg i gruppe med fire kvinder, det var en dejlig gruppe, vi nåede bare næsten ingen vegne, fordi vi havde for lidt tid, og snart var den week-end gået. Jeg rejste hjem opladt med energi, men ikke et skridt nærmere nogen "ny mand" — nærmere tværtom.

Senere på foråret var jeg atter af sted på M/K seminar og kom denne gang i en gruppe bestående af tre mænd og fire kvinder. Det fik jeg faktisk meget lidt ud af, mest på grund af fyrene. På en mærkelig måde var jeg lammet, selv om især den ene fyr havde en fantastisk masse "rigtige meninger" og skulle bevise både det ene og det andet. På sin vis forstod jeg ham næsten for godt — han var for tæt på noget af det, jeg havde forladt: skyd først, eller du bliver skudt. Jeg skød ikke — af flere grunde. Jeg ville ikke såre ham, mens kvinderne så på det, var bange for den pinlige tavshed, som en fuldræffer, der går ind, kan forårsage, var også bange for at komme til overfor kvinderne at fremstå som den barske, kyniske, kolde og beregnende slagter!

Det hele var uhyre sagligt — ligesom alle de mænd, der var med. Undtagen ham, der lugtede lunt og spurgte mig, om vi ikke skulle ryge sammen og så snakke om fordelen ved den eller den kvindes patter eller de og de balder. Det faldt mig svært at køre med på hans jargon, så det møde på et afsides værelse fik snart en ende.

Og så var den week-end gået, og jeg kunne atter tage hjem og sole mig i be-

vidstheden om alle mine erfaringer i at være "ny mand" sammen med en masse kvinder og lidt mere end halvt så mange af de "gamle" og dødusikre mænd. Det var sælgers marked.

Oveni alt dette var jeg udsat for en massiv feministisk propaganda fra en nær veninde. Jeg begyndte dog at ane konturerne til en bevægelse — de blandede basisgrupper — følte samtidig, at det ikke lige var mig. Samtidig blev jeg inddraget i forberedelsesarbejdet til Mandebevægelsens Agersø-lejr, for min del Mandebevægelsen i Århus' M/K uge, og jeg var med på forlejr sammen med bøsser og heterofile mænd.

Jeg var med som regnskabsfører på Århus' M/K uge, og på forhånd var jeg negativt indstillet overfor projektet, fordi jeg mente, at Mandebevægelsen havde mere end nok at rive i med hensyn til mænd. Det lykkedes dog næsten til fuldkommenhed at forholde mig neutralt eller støttende til projektet, selv om forberedelsesgruppens centrale personer (mænd) var bekendt med min holdning. Lejren var næsten perfekt — alt fungerede. Folk fik deres møder, lavet mad, og så videre, og næsten ingen rejste hjem før tiden. Mig selv skete der ikke meget med, i hvert tilfælde ikke i forhold til andre mænd. Hele tiden havde jeg en lille bitte gnist i øjenkrogen: var der noget kørvel at koge suppe med? Men på alle overflader var jeg helt glat og "ny". Og jeg så iøvrigt heller ikke andre mænd falde ud af rollen som den "nye mand" — ham der altid tager hensyn.

Vi snakkede altså i fem dage i grupper med lidt flere kvinder end mænd, og jeg tror nok, en del brikker blev flyttet, men jeg fik det ikke bedre med mændene, end jeg havde haft før. Jeg så ingen mænd være alene sammen, det hele var centreret omkring kvinderne. Kvinderne derimod kunne bedre finde ud af det sammen. Nogle få blev kærester, næsten ingen smed tøjet. Og jeg fik ingen mandlige fortrolige på lejren, der var jo så mange damer, så vi havde alle fuldt op at gøre med at passe vores. Lidt temmelig meget trist — mandepolitisk set — men ellers meget spændende, skam!!!

Det blev en bekræftelse på, hvad jeg havde ventet (og heri ligger der muligvis en mistænkeliggørelse). Forløbet ændrede intet ved mit forhold til andre mænd. Jeg traf nogle dejlige kvinder, og kunne så fungere lidt igen i systemet.

Og for mig at se, er det perspektiverne, vi kan arrangere blandede basisgrupper, M/K seminarer, blandede ø-lejre og stadig fortsætte med at være de samme mænd.

Det har styrket min selvtilid til blive vejet og målt, og det har fået mig til at indse hvilke konsekvenser, det har for mit forhold til andre mænd og dermed også for min manderolle. Jeg føler mig fastlåst og ser tydeligt, hvordan andre mænd osse låses fast i nogle mønstre, når de skal fungere på det "frie marked".

Var det det vi ville? Er den nye mand kommet?

Ham ville jeg gerne se.

Søren Ploug

ELSK

at du vil ELSKES!

— en omtale af
Christian Kampmanns nye bog:
"I glimt"

Af Henrik Torp

Det at være opdraget som mand i traditionel forstand, med alt hvad dette begreb indebærer af potens- og muskelpræstationer, skaffedyrsrolle og gådefuldt tillukket overmenneskementaltitet, er i sig selv en vanskelig og alvorlig sag, hvor blot den mindste vaklen udenfor de afstukne rammer omgående "belønnes" med omgivelsernes undrende afstandtagen. De fleste mænd husker givetvis barndommens svidende "tøsedreng", når man i et svagt øjeblik lod kammeraterne se, at man græd eller pubertetsårenes sarkastiske "bøssekarl!" hvis man f.eks. en dag var lidt uheldig med sine udtalelser, tog parti for pigerne eller på anden måde satte sig udenfor det indviede, snævert afgrænsede drengefællesskab med dets selvfølgelig, strengt hierarkiske underopdeling afhængigt af gruppe medlemmernes duelighed i fodbold, "chick-chek'ing", etc. Og vi ved allesammen i hvor høj grad det stadig sidder i kroppen på os, hvor meget vi den dag i dag vejer vore ord på værtshuse og i andet "muntret lag" for ikke at blive taget på sengen af andre mænds foragt, hvis vi uforvarende kommer til at afsløre tanker/gerninger, der ligger udenfor de vedtagne normer for "rigtige" mænds adfærd.

Hvor belastende må det så ikke være at være bøsse — endsige blot have lyst til at være det — og skulle leve med, aldrig at kunne give udtryk for sit sande jeg, eller — hvis man alligevel vover at gøre det — at skulle finde sig i det omgivende mandssamfunds mere eller mindre åbenlyse foragt — og samtidig forsøge at overleve med sin selvrespekt i behold!

Med det in mente forstår man godt Christian Kampmanns besvær og betænkeligheder ved først at vove sig ud af skabet og — sidst men ikke mindst — at acceptere sig selv som fuldgyldig "samfundsborger" på samme tid.

"(. . .) det leende "frøken" og "tøsedreng" og "skabekrukke" var fulgt med i skolen, og selv om jeg i løbet af de første klasser holdt op med at udløse skældsordene (. . .) fortsatte jeg med at kunne høre dem inden i mig selv, og også de års uafbrudte agtpågivenhed havde sikret mig et helle som baggrundsfigur og at jeg uforstyrret kunne videreudvikle den pæne, stilfærdige og ulykkelige falske mig selv (. . .)" (s. 212-13). Alle disse fortrængninger og forsøg på at leve sig ind i og op til de småborgerlige moralnormer bevirkede, trods hans mere eller mindre helhjertede udbrudsforsøg (jvf. Fornemmelser) at Kampmann giftede sig og levede et "normalt", heteroseksuelt liv i 10-15 år før han atter så småt turde begynde at se sig selv som den, han virkelig er. Men osse dette var vanskeligt: så effektivt havde tvangsheterosexualiseringen virket, at han det første lange stykke tid som bøsse — gennem en række mere eller mindre faste forhold — var ude af stand til — bortset fra det rent seksuelle — at reagere ud fra sine inderste ønsker.

"For jeg ville ikke elskes af en mand — jo med det mest ømte af mig, men den kerne havde jeg omkapslet med hinden lige siden at den var blevet angrebet helt langt tilbage, lag på lag af afstand havde jeg skabt mellem det inderste af mig og det som andre kendte mig på. Børge skulle elske mig for at mit falske jeg kunne tilfredsstilles med at vide, skjult for ham, at jeg ikke behøvede hvad jeg fik. Herved skulle den ægte kerne sultes ihjel." (s. 214).

Efter denne erkendelse begynder det afgjort at gå nemmere for Kampmann — det er ligesom om at han, ved at formulere hvad han forsåvidt godt har vidst, får skrællet det inderste lag væk og således får hinden mellem sig selv og omverdenen til at bryde. Men forud ligger hård kamp med sig selv og mængder af frustrerende oplevelser som skjult bøsse med den deraf følgende skjulte seksualitet. Det er først da han står frem offentligt — i et interview — og ligeledes begynder at deltage aktivt sammen med andre mennesker i forskellige kønspolitiske sammenhænge (BBF,

Mandebevægelsen, Seksualpolitik) og derfor har mulighed for at snakke med andre om sin situation, at der begynder at blive løst op for det væld af knuder, fortiden har knyttet sammen til et temmelig uigennemtrængeligt garn af fortællinger, fortrængninger og bortgemte fornemmelser.

Det at han ikke længere behøver at skjule sit sande væsen for andre, det at han har nogle mennesker som kan støtte ham i hans arbejde med sig selv gir ham efterhånden så meget overskud, at han kan begynde at overskue sit liv og de ting, der er sket — eller måske snarere: ikke sket! — og efterhånden som fortidens effekt på hans nuværende situation begynder at stå klart, blir det osse nemmere at gøre noget ved den.

Hvad der osse har betydning er, at Christian møder en fyr — i bogen kaldet Jesper — som han forelsker sig meget i. Jesper har det temmelig nøje som Christian selv kort tid tidligere: skabsbøsse, manglende mod til at erkende hvem og hvad han er og et knuget forhold til sig selv og sine behov. Og det, at Kampmann pludselig blir den stærkere og mere bevidste i et forhold, får ham på sæt og vis til at vokse i relation til opgaven med at bearbejde sin egen situation. Nu er der ikke længere nogen, der skubber på ham, kræver af ham at han skal leve op til dette eller eller direkte afkræver ham mere kærlighed og inderlighed end han er i stand til at give. Det gir ham tid til at udvikle sig i det tempo, han selv føler sig i stand til at klare, men samtidig forer hans dybe ønske om at få Jesper med til, at han tænker meget nøje over arten af sin kærlighed. Får ham til at se og forstå hvorfor han selv har (haft) så svært ved at udleve sine inderste drømme. Jesper er noget yngre end Christian og mere præget af samfundets og sine forældres forventninger til ham som mand. Som bøsse har han åbnet sig lidt, men skal behandles som en mimose for ikke at lukke sig til for steds. Dette ved Christian og han forstår det. At det samtidig sætter nogle ting i relief hvad hans egen situation angår, er jo kun så meget desto lykkeligere. Og noget, der er medvirkende til, at det er en

ill. Ole Morten Nygård

meget mere afklaret Christian, der efterhånden bryder gennem hinden.

'Elsk at du vil elskes. (...) jeg havde skammet mig over mit behov, og at man kunne og skulle elske sig selv ville have fået mig til at vrønge dengang jeg aller stærkest havde brug for at forstå denne første og mest nødvendige betingelse for kærlighed.' (s. 214)

Bogen har flere steder i den etablerede presse fået temmelig dårlig omtale - den er blevet kaldt en 'jeg-historie, der lukker sig om sig selv og sin egen-jeg-fikserede bøsse-ghetto.' (Jens Kistrup i Berl. Tiden- de d. 24/10) og det forstår jeg egentlig godt, forsåvidt som man vurderer den på det borgerlige (heterofile!) samfunds præmisser. For kigger man lidt nærmere efter viser det sig jo, at den så afgjort ikke kun handler om Christian Kampmanns vej ud af skabet - den har et budskab der rækker langt videre end til den "sex-fikserede bøsse-ghetto"!!!

Det den først og sidst handler om er nemlig relationer mennesker imellem: viljen og modet til at se på hinanden, som vi er, og til at elske på trods og tværs af de hindringer, samfundet lægger for os i form af standardiseret, produktions- og købekraftfremmende kernefamilie-/stokrose" idyl. Og derved bliver bogen farlig!

Den opfordrer direkte til at sætte sig udover alle de hæmninger, vi er blevet tvangsfodret til at sluge rått og opfatte som "naturlige" "pikken i munden og pikken i røven, synes du det er naturligt?" spørger Jespers far et sted i bogen.

Her er ingen hyldelse af drømmen om "den eneste ene" - Kampmann giver sig sine drifter i vold, men bevarer kærligheden både til andre og sig selv. At han hverken kan eller vil nøjes med at elske en, er selvfølgelig ikke ensbetydende med at denne ene er af mindre betydning, men snarere et skridt henimod følelsesmæssigt og sexuel anarki! - en tilstand der, for mig at se, er ensbetydende med at man ikke længere er holdt nede af forestillinger om, at man mister kærligheden ved at lægge den ud på flere hænder, så at sige, men tværtimod indser, at det er til gavn for alle parter, hvis man henter inspiration, kærlighed og glæde fra flere mennesker end et.

Sandt er det selvfølgelig, at bogen hovedsagelig handler om og henvender sig til mænd, men med et lille lån fra Kvindebøvevægelsen: "Mænd er den halve verden" er det vel forsåvidt berettiget. Ganske vist er hans budskab til os mænd ikke noget, han har opfundet, men er dog så vigtigt, at det sagtens tåler gentagelse:

At vi må gøre op med det fortidens spøgelse, der holder os trælbandne i rollen som tillukkede, pik-fixerede præstations-slaver og i stedet åbne os overfor vores omgivelser og lade andre få del i vores sorger, glæder og kærlighed lissom vi osse vil få del i deres, den dag vi lærer at mødes med hinanden uden fordomme om "tøsedrenge" og "muskelmænd".

At vi kun sammen er i stand til at gøre noget ved det åbenlyst urimelige i, at samfundet bestemmer med hvem og hvordan, vi skal elske (og dette gælder homo-, hetero-, bi-, og alt-muligt-andet-file!!)

At vi må lære at blive fortrolige med og trykke ved vores behov og aldrig være bange for at lade andre mennesker vide, hvordan vi føler.

Kampmanns bog er et lærestykke - ikke kun for bøsser, men osse for os andre, som af og til har det svært med vores (mande)roller, vores indeklemte sexualitet, eller som på anden måde har et skab, vi gerne vil ud af. Og læren lyder, i al sin gribende enkelthed:

Elsk at du vil elskes!

I næste nummer af Seksualpolitik kommer der en fyldigere gennemgang af Fornemmelser, Videre trods alt og I glimt.

BØSSER OG LESBISKE ORGANISERER SIG

Den 20 april afholdtes en offentlig høring om bøssers og lesbisk situation på arbejdspladsen. Tilstrømningen til høringen var helt overvældende og viste med al tydelighed, at de fleste lesbiske og bøsser bliver diskrimineret, hvis de optræder som åbne homoskesuelle på arbejdspladsen.

Efter høringen afholdtes et opfølgende møde, hvor interesserede kunne mødes og diskutere mulighederne for at oprette ligestillingsudvalg indenfor de respektive fagforeninger. På mødet blev der nedsat en række branchegrupper, og vi har talt med Sidsel (PMF) og John (BUPL) som er medlemmer af en nyoprettet pædagoggruppe

Nedsættelse af branchegrupper

— *Hvad er baggrunden for at I er gået ind i arbejdet, og kan I i den forbindelse sige noget om forholdet til kolleger/børn/forældre på jeres arbejdsplads?*

JOHN: — Jeg var med i Faglig Ligestillingsgruppe, der arrangerede høringen, som repræsentant for Mandebevægelsen. Jeg mener, at det er vigtigt, at arbejdsituationen bliver inddraget i udviklingen af en bøssepolitik.

Derfor er det også vigtigt, at de faglige aspekter kommer med i det arbejde som Bøssernes Befrielsesfront og Forbundet af 1948 laver. Høringen har bevist, at bøsser og lesbiske ofte lever under et kolossalt pres på deres arbejdsplads. Den eneste måde det kan ændres på er ved at starte en debat i fagforeninger, klubber og på arbejdspladser.

Jeg arbejder selv på et fritidshjem, hvor jeg efterhånden har udviklet mig til at være åben bøsse, men det har været en langsom udvikling. Over for børn og forældre er jeg stadig skjult — det har bl.a. noget at gøre med miljøet som er meget hårdt. Jeg tror det er nødvendigt at starte helt fra bunden, men det kræver styrke og et godt forhold til både kolleger, børn og forældre. På en måde tror jeg det er nemmere at starte i børnehaven, hvor forholdene endnu ikke er cementeret. Måske kan vi i ligestillingsudvalgene stive hinanden af og videregive erfaringer, så vi efterhånden kan fungere som hele mennesker i så mange sammenhænge som muligt.

— *Kan man ikke forlange, at kollegerne støtter en i dette arbejde. F.eks. ved at tage diskussioner omkring kønsroller og seksualitet op med børnene?*

JOHN: — Jeg tror at initiativet skal komme fra os selv. Vi må fortælle helt konkret om vores situation til arbejdskammeraterne. Mange tror stadigvæk, at bøsser er skuespillere eller frisører, der går rundt med små hvide pudler, som man

ser i amerikanske film. Vi må aflive disse overleverede myter om os selv og vise at bøsser og lesbiske og bøssers måde at leve på indeholder nogle kvaliteter, som de heteroseksuelle ikke har.

SIDSEL: — Jeg gik ind i Faglig Ligestillingsgruppe, fordi jeg efterhånden var blevet dødfrustreret over ikke at beskæftige mig med noget der omhandlede mig selv. Jeg har tidligere været aktiv i Kvindebevægelsen, men jeg syntes den var kort for meget op. Jeg havde heller ikke lyst til at gå ind i Lesbisk Bevægelse eller Forbundet af 1948. Jeg opdagede også at jeg helt bevidst skjulte mig i et uforpligtende arbejdsforhold.

Jeg var vikar og rokerede rundt mellem forskellige afdelinger. Nu er jeg fast på en stue, og derfor er det betydelig nemmere at tage diskussionen op. Jeg lægger ikke skjul på, at jeg er lesbisk — hvad jeg for øvrigt aldrig har gjort! Jeg fortæller helt åbent om mit forhold til Mette, hvad vi laver osv., men det bliver aldrig kommenteret. De andre er meget upersonlige over for hinanden og fortæller meget lidt om deres privatliv. Jeg har overvejet at tage Mette med, når vi skal på skovtur med stuen, så vil der i hvert fald stensikkert komme reaktioner.

Jeg snakker helt åbent med børnene omkring det, at jeg er lesbisk. Jeg har fortalt om høringen, om bøssekoeret på Christiania, og det studser de ikke over.

Perspektiverne for arbejdet

— *Hvordan startede pædagoggruppen, og hvad vil I arbejde med?*

SIDSEL: — På det opfølgende møde efter høringen samledes alle fra pædagog- og lærersektoren. Vi diskuterede vores forskellige erfaringer fra arbejdspladser, og fandt ud af, at vi havde stort behov for hinandens støtte. Siden har vi holdt eet møde. Min indtryk er, at især lærerne er udsatte. De færreste er åbne bøsser eller lesbiske, og bare det at underskrive en ar-

tikel til deres fagblad er en grænseoverskridelse, der kræver stor opbakning fra gruppens side.

Også i forholdet til Klubarbejdet kræves det at man er åben, og derfor skal gruppen her have en kraftig støttefunktion, hvis det overhovedet skal tages op på den led, og det ikke kun skal køre på, at man laver nogle indlæg til fagbladene.

Vi vil iøvrigt også gerne arbejde med skolebøger, undervisningsmateriale på seminarier o.l., for ad den vej at ændre bevidstheden.

— *Hvad er perspektiverne for arbejdet?*

JOHN: — Vi må i første omgang fremprovokere en debat, men det afhænger meget af, hvor progressiv fagforeningen er. Jeg sidder selv i BUPL's kredsbestyrelse i København, hvor jeg bl.a. vil arbejde på at få oprettet et ligestillingsudvalg til næste generalforsamling.

SIDSEL: — I første omgang må overenskomstkrav og lovforslag vente. Vores udgangspunkt må være at arbejde i forhold til en bevidsthedsændring, samtidig må vi forsøge at tage det op i klubber og på generalforsamlinger eller hvor vi nu arbejder.

JOHN: — Det er faktisk også sådan vi arbejder her i vores gruppe: vi har en bred baggrundsgruppe, hvor vi hver især gør os nogle overvejelser om hvordan vi kan komme igennem i forskellige fagforeninger.

Holdningen blandt de fleste i pædagoggruppen er den, at vi tager afstand fra det centralistiske fagforeningssystem. Vi mener at aktiviteten må komme nedefra, og at vi gennem basisarbejdet må aktivere flere bøsser og lesbiske og støtte hinanden. Vi er nødt til at starte fra bunden, ligesom fagbevægelsen i sin tid gjorde det. Det vigtigste må være at skabe solidaritet mellem bøsser og lesbiske, og så måske ad den vej bruge solidariteten taktisk.

Samtidig mener jeg absolut, at vi må arbejde i forhold til fagforeningerne, forsøge at få diskussionerne så langt op i systemet som overhovedet muligt. Vi må også bruge fagbevægelsens oplysningsapparat, f.eks. tillidsmandskurser, hvor bøssers og lesbisk situation må berøres.

Forholdet til fagforeningen

— *Hvordan skal faglig ligestilling tages op i fagforeningen?*

JOHN: — Det har noget at gøre med aktiviteten på gulfplan som er nødvendig, men — hvad enten man kan lide det eller ej — er der noget der hedder indflydelse,

og det er nu engang på generalforsamlinger og medlemsmøder at officielle synspunkter bliver fastsat. Det kan man ikke springe over.

SIDSEL: — For hvis det ikke bliver godkendt, kan vi jo arbejde nok så meget lokalt, men kommer ikke ret meget videre.

JOHN: — Men det vil vi ikke acceptere!

Der ligger også mange praktiske ting, når man skal have sådan noget igennem i fagforeningen, afhængig af strukturen i de forskellige afdelinger. F.eks. i store fagforeninger, hvor man har kredse, er det vigtigt, at et forslag om ligestillingsudvalg går igen i alle kredse for at det kan have en ordentlig mulighed for at blive vedtaget. Det er bl.a. derfor det er vigtigt, at vi er så mange som muligt.

Det har også noget at gøre med, om f.eks. en aktuel diskriminationssag af en bøsse eller lesbisk bliver behandlet ordentligt. Der har det stor betydning hvilken holdning, der er vedtaget generelt. Det viser jo netop nogle af de sager der er

blevet syltet, som har været fremme på høringen.

— *Men er en ulempe ved at være et generalforsamlingsnedsat udvalg ikke, at det vil ændre den tæthed og basisgruppemulighed, som I har snakket om, er en forudsætning for at komme i gang med arbejdet overhovedet — hvis der sidder centralt udpegede medlemmer i den, har de sikkert en mere forretningspræget arbejdsform?*

SIDSEL: — Ja, men det er også skide dårligt, og hvis der til næste generalforsamling bliver nedsat et udvalg, der er lukket, så er det eneste der er at gøre at lave en kritik på det, udvalget har lavet til den følgende generalforsamling, og forklare, hvilke ting man mangler at få med, eller synes ikke er taget godt nok op. Ellers stopper ens indflydelse jo.

Man må altså — som John sagde før — have en baggrundsgruppe, der arbejder med tingene, selvom den måske ikke kan sidde i udvalget på grund af de snørklede regler, der er.

— *Hvordan vil I forholde jer til allerede*

eksisterende ligestillingsudvalg?

SIDSEL: — I min fagforening er der et kvindepolitisk udvalg. Det kører udelukkende på kvindespecifikke ting, barselsorlov og den slags. Jeg tror det bliver svært at få dem til at beskæftige sig med vores problemer. Vi må starte i de enkelte kredse, og hvis det viser sig nødvendigt, må vi definere vores arbejde bredere, f.eks. kunne vi inddrage racediskriminering. Folk, som er lidt inde i sagerne, mener at det skal indeholde nogle flere ting end bøsse/lesbisk, for at man overhovedet kan have en chance for at komme igennem.

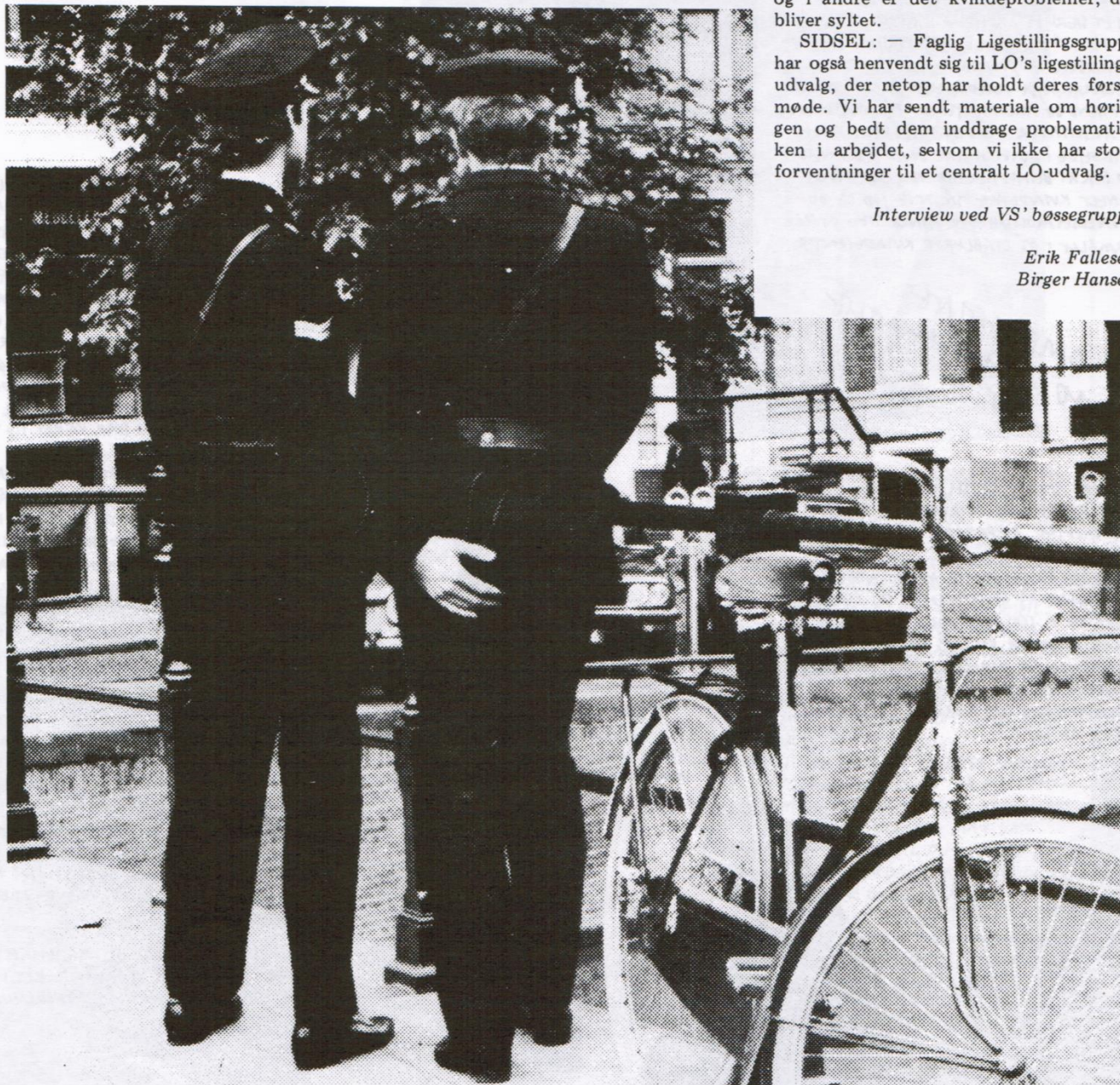
Grundlaget skal dog ikke af den grund gå hen og blive udvandet.

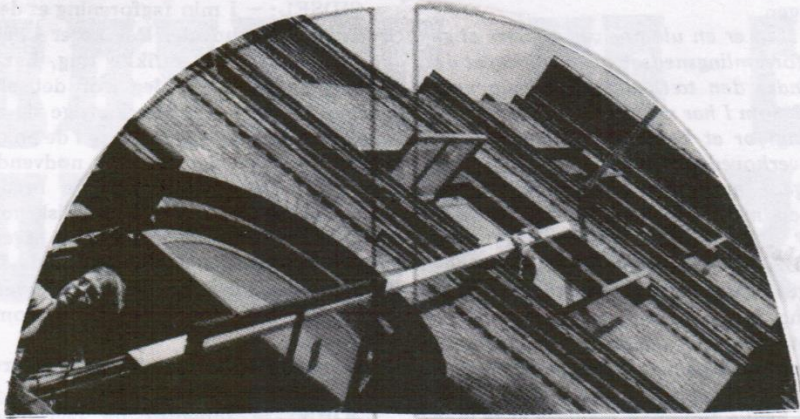
JOHN: — Indenfor de fagområder, hvor et samarbejde med andre ligestillingsudvalg er muligt, må vi gøre det. Jeg mener det er nødvendigt med en fælles forståelse af bøsse/lesbisk politik og kvindepolitik. Vi må forsøge at skabe alliancer. Men det må afhænge af situationen i de forskellige fagforeninger. I nogle fagforeninger er racediskrimination aktuel, og i andre er det kvindeproblemer, der bliver syltet.

SIDSEL: — Faglig Ligestillingsgruppe har også henvendt sig til LO's ligestillingsudvalg, der netop har holdt deres første møde. Vi har sendt materiale om horingen og bedt dem inddrage problematikken i arbejdet, selvom vi ikke har store forventninger til et centralt LO-udvalg.

Interview ved VS' bøssegruppe

*Erik Fallesen
Birger Hansen*

VI BLEV BESAT AF

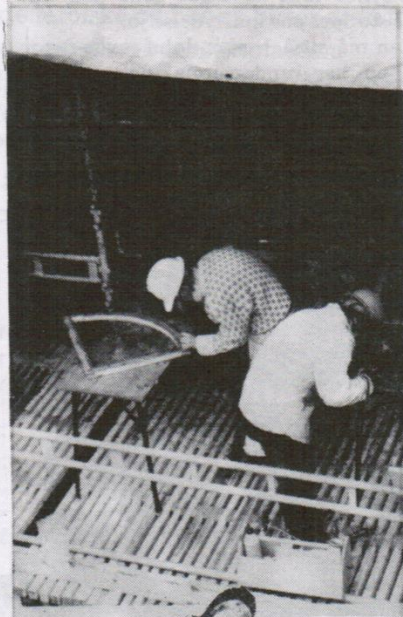
ET BESKÆFTIGELSESPROJEKT FOR KVINDER

LANGE FØR BESÆTTelsen HAVDE VI TÆNKT PÅ MULIGHEDEN AF HUSETS KUNNE SÆTTES I STAND SOM ET SÆRLIGT ARBEJDSLØSEPROJEKT FOR KVINDER. VI PÅLEDE I VORES FORSKELLIGE ANSØGNINGER OM ØKONOMISK STØTTE, AT BESKÆFTIGELSEsarBEJDE HOVEDSAGLIGT HENVENDER SIG TIL MÆND OG ARGUMENTEREDT FOR VITTEHEDEN AF AT KVINDER, VED DEN SÅLÆS BESKÆFTIGELSEsarBEJDE I LANDET HØJERE GRAD FÅR MULIGHED FOR AT BESKÆFTIGE SIG UDENFOR TRADITIONELT KVINDEPAR SÅ NYE JOB OG UDDANNELSESMULIGHEDER ÅBNER SIG - OG MED FORMÅLET: AT ETABLERER KVINDECENTER.

OMBYGNING
HVAD LAGER VI EBENTLIG
NU.

FACADEN SKULLE SÆTTES I STAND. VI HAR REPARERET MURVÆRK OG PUTER - SAMT SKIFTET, REPARERET OG MALET VINDUER.

INDENDØRS ER DET MÅSTE AF DET NØDVENDIGE NEDRIVNING AF EKISTERENDE SKILLEVÆGGE UDFØRT OG VI ISOLERER ALLE YDERVÆGGE OG SAMLER OG SÆTTER FØRSATS VINDUER OP. ALT ARBEJDE ER FORLØBET KONCENTRERET I DE NEDERSTE ETAGER PÅ GRUND AF ET SVAMPANFØR OG FLORERER I DE ØVERSTE ETAGER OG LOFT.

STRUKTUR

ARBEJDSHOLDET BESTÅR AF 35 KVINDER - FÆRLERTE OG UFAELERTE - FORDILT I 4 SJAK: SNEDEKERE, TØMRERE, MURERE OG MÅLERE. I SJAKKENE MØDES VI KL. 7.15. OVER MORGEN KAFFE OG DISKUTERER SAMT PLANLEGER DAGES ARBEJDE. FORUDEN AT FUNKERE PÅ FORSKELLIGE MÅDE I BYGNINGSARBEJDET, VIRKER SJAKKENE OGSÅ SOM BASISGRUPPEENHEDER. HVER ANDEN UGE HOLDER VI ET AFTENMØDE EN SÅLÆS OPSAMLING HVOR OVERORDNET OG IDEOLOGISKE SPØRSMÅL DISKUTERES SÅVEL SOM ANDRE SAGER DER IKKE HAR VÆRET TID TIL PÅ ANDRE TIDSPUNKTER.

VORES INTERNE MØDER HANDLER IKKE ALLENT OM DET PRAKTISKE ARBEJDE MEN OGSÅ OM F.eks. VORES RELATIONER TIL RESTEN AF HUSETS BRUGERE, HVORDAN VI FORHOLDER OS TIL PRESSEN, DISKUSSION OM DE NYLIGE ANGREB OVERFOR ARBEJDSLØSE SOM SPELTET KOMMER TIL AT RAMME KVINDER, VÆRTE OG DELTAGERE I BESKÆFTIGELSESPROJEKTER OG VI HAR EN FORTLØBENDE VURDERING AF VORES STRUKTUR OG ARBEJDSMÅTODER.

UDOVER DISSE INTERNE MØDER DELTAGER VI OGSÅ I DE MÅNEDLIGE FÆLLESRÅDMØDER (HUSETS BESLUTTENDE FORUM BESTÅENDE AF BRUGERGRUPPERNE) OG I BYGSTYRINGSGRUPPEN (REPRESENTANTER FRA BRUGERGRUPPERNE + ARKITEKTER + KONSTRUKTØR + BYGGEKVINDER). VI HAR OGSÅ VÆRET INVOLVERET I FLERE AKTIONER OG DEMONSTRATIONER OM FORTJÆNDELIGHEDEN I DE ARBEJDSLØSES VILKÅR OG DISKRIMINATION AF KVINDER PÅ ARBEJDSPLADSER.

PÅ LIFEFOD MED ANDRE BESKÆFTIGELSESPROJEKTER I LANDET ER VI ORGANISERET I JORD OG BETON, ARBEJDERNES FASTFØRNING (SID)

AF ET HUS

KVINDEARBEJDSPLADS.

EN TING VI MEGET GERNE VIL HAVE FREM, ER AT DET ER EN MEGET ANDERLEDIG ARBEJDSPLADS. DET ER EN KVINDEARBEJDSPLADS OG SELV OM IKKE ALLE BYTTEKvinderner ER FEMINISTER, SÅ TAGER MEGET AF DET VI LÅVER UDGAANGSPUNKT I FEMINISTISK TEORI OG PRAKSIS OG DET SKILLER SIG KLART UD FRA ANDRE ARBEJDSPLADSER I KRAFT AF SIN ORGANISATORISKE FORM - PLADSE STRUKTURER OG IKKE-HIERARKI.

SKELLET MELLEM HÅNDVÆRRENE OG DE FAGLÆRTE ER I MEGET HØJ GRAD BRUDT NED - VI ARBEJDER SIDE OM SIDE, HEVNET GÅR DE SAMME ARBEJDSPROCESSEK.

AT DETTE I HØJ GRAD ER LIKKEDES KAN BLÅ. SES PÅ AT DE UPAFLÆRTE OG FRA DET FØRSTE HOLD DER STARTEDE I AUGUST. ALLEREDE HAR SÅ MEGET OVER BLIK OVER FREMGÅNDSMÅDER OG ARBEJDSPROCESSENE AT DE KAN LÆRE GÅNDSKE VIGTIGE OPGAVER SÅ SOM SKILLEVÆGGE ISOLERING OG STILLADARBEJDE VIDERE TIL DET NYE HOLD.

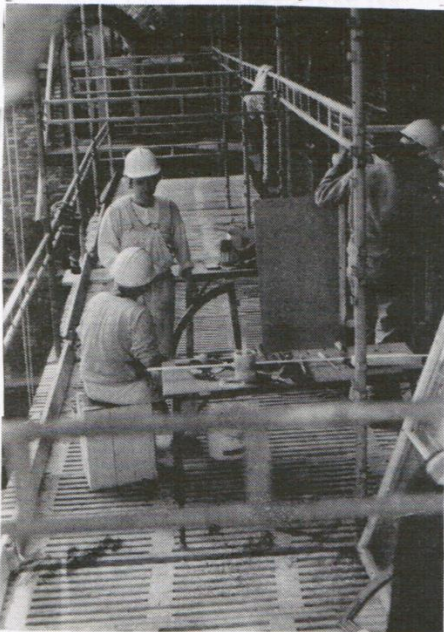
SOM ER BEGYNDT FØRSTE NOVEMBER. SIKKERHED OG SUNDHED PRIORITYERES HØJT: VI BRUGER SIKKERHEDS SKO, HJELME, MASKER BRILLER, HØREVÆRN OG HÅNDSKER FOR IKKE AT BLIVE NED SLIBTE OG FOR AT FOREBYGGE ARBEJDSULYKKER. VI VIL HELST IKKE BRUGE FARLIGE ELLER GIFTIGE STOFFER SOM DESVÆRRE OFTE IKKE KAN UNDGÅS. VI BRUGER IKKE MATERIALER SOM ER UNDERLÅTT BOYCOT, F.eks. EPOXY OG ETERNIT.

DET ER UDEN TVIVL EN FANTASTISK FORDEL FOR VORES UDVIKLING AT DER KUN ER KVINDER PÅ ARBEJDSPLADSEN:

"HER KAN MAN VÆRE SIN EGEN VIDENHED BEKENDT OG DUMME SIG, UDEN AT DET BETYDER NOGET. PÅ EN NORMAL ARBEJDSPLADS ER MAN MED I ET KONTROLLESPIL, HVOR DET ER MAGTPÅLIDENDE IKKE AT DUMME SIG. DER INDRØMMER MAN IKKE SIN UKUNDTHED, SELV OM DEN FAKTISK SKYLDES DET HELT NATURLIGT, AT MAN ALDRIG HAR LÆRT DE TING, MAN STÅR OVER FOR."

PRIVATLIV OG ARBEJDE KØBNER SAMMEN SOM DE ALDRIG HAR FØR: "PÅ MIN TIDLIGERE ARBEJDSPLADS TALLE VI ALDRIG OM OS SELV OG VORES FØLELSER. DET VAR NOGET MAN GERNE TIL SIN FRETTID. DERFOR VAR DAGEN DELT OP I TO VERDENDE FOR MIG. DET ER DEN IKKE MERE." FORDI VI SYNES VI HAR ARBEJDET OS FREM TIL NOGLE GODE ALTERNATIVER, VIL VI GERNE VIDEREBRINGE DE ERFARINGER VI HAR GJORT I EN FORM DER KAN BRUGES AF ANDRE. DET BLIVER TIL EN BOG DER DOKUMENTERER HELT FØRLØBET OG SOM UDARBEJDES AF EN GRUPPE DER SAMTIDIG ARBEJDER MED I OG FØLGER SJAKKENE.

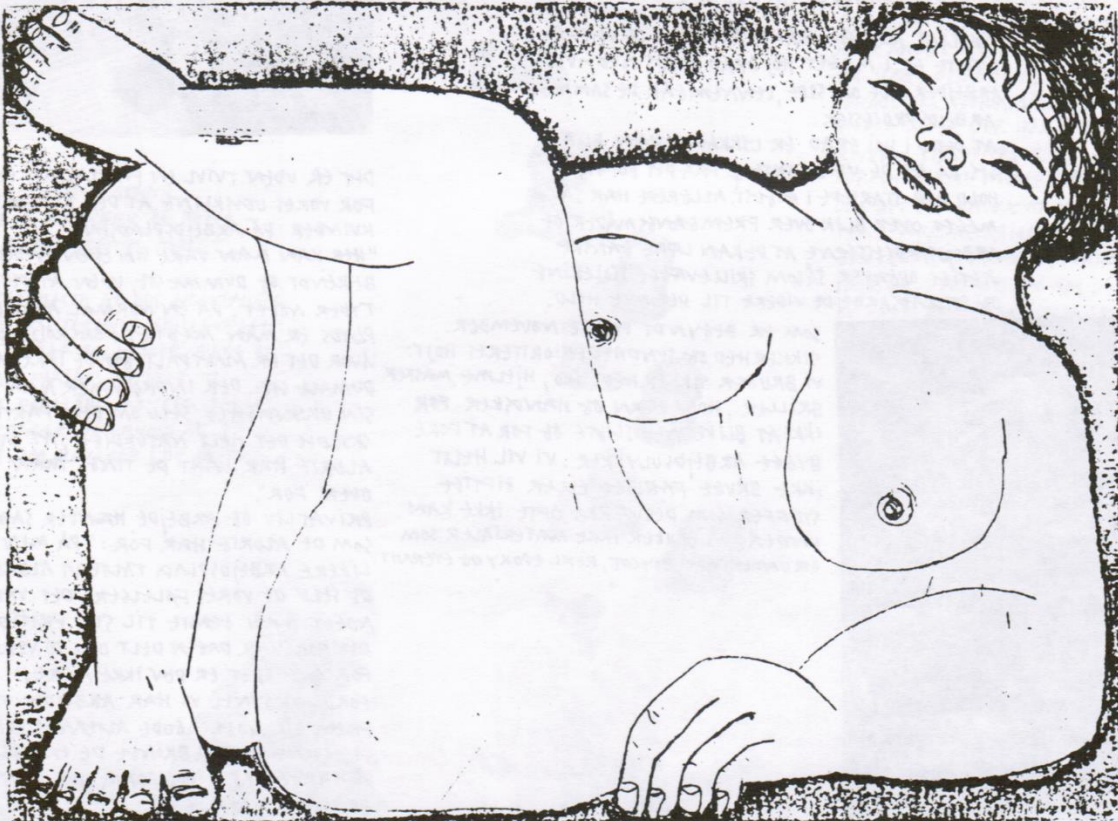

Niogtyveårig baby

Hvor er han ung tænker jeg rørt
har tilsyneladende et moderkompleks
starter med at holde mig i hånden
jeg gør ham tryk siger han
nemmere at tale med end unge piger
de er så selvoptagne
tænker kun på deres udseende
du minder i grunden om min mor hans øjne bli'r blanke
hun døde da jeg var ni
jeg stryger ham blidt over håret da han ligger med hovedet
i mit skød
hvad i alverden siger jeg til en moderløs mand
jeg gerne vil i seng med
heldigvis finder han selv
ud af det
da det viser sig
han også har et suttebehov
det er næsten barnerov
men dog ikke
blodskam.

Hej søster

Vi havde mødt hende på gaden
næste gang jeg så hende spurgte hun
hvem han var
min elsker
din elsker hun spilede øjnene op
hvorfor har du sådan en
tja sagde jeg langsomt
hvorfor tror du
du er ligeså gammel som jeg hun ser surt på mig
og jeg ville ihvertfald ikke vide
hvad jeg skulle bruge sådan en til
jeg kan godt give dig et par tips
sagde jeg og lo
ja det vil jeg bedst tro
men du skal ikke ulejlige dig
og forresten har jeg travlt
jeg skal passe mit barnebarn
den sidste forstod jeg uden videre
hils hende sagde jeg sødt
så skal jeg hilse
min elsker.

Diana Hesketh

Fjorten kroner

Tag en taxa på min regning sagde han i telefonen
havde ringet til ham da jeg var lidt trist
han havde været fantastisk sød og forstående
sku' nok få peppet mig op
vi ses ven
ven det var lige hvad jeg havde brug for
hans hår var fugtigt i tindingen
jeg bemærkede det
jeg nåede lige et hurtigt brusebad
du ska' sgu' have en frisk mand skat
skat tænkte jeg kunne bedre lide ven
da han tog om mig ramte hans "brut" mig i næseborene
du sagde jeg lidt efter det kan du godt opgive
jeg har menses
hvad har du han stirrede nærmest forarget på mig
hvorfor sagde du ikke det i telefonen
hvorfor det
det smitter ikke
nej men det smitter sgu' af
nå men hva' fa'en vi tager et styrtebad bagefter
ikke skat
ven sagde jeg
tog min frakke
og gik.

Fabrikationsfejl

Han har accepteret sig selv tænker jeg
mens han tager tøjet af
tilfredsheden lyser ud af ham
dejligt funderer jeg videre han kan lide sig selv
har så mere overskud til mig
nu står han som vorherre har skabt ham
næsten
desuden har han stadig sokker på
er du blufærdig siger jeg smilende
eller tåler dine tæer ikke lys
resten har du ellers været heldig med siger jeg
mens jeg forsøger også at få hans brystvorter til at stritte
han gør ting som ikke er beregnet
på røde sokker
men da de distraherer mig
spørger jeg igen
det er en vane siger han i en tone
som afslører der stikker noget under
du ligner en besokket hankat siger jeg og tænder en smøg
for at få det ned på det plan det er
kysser jeg ham kærligt og hvisker
en meget smuk besokket hankat
med røde poter
gudskelov har manden lune
og åbenbarer grinende
en overlagt tå som ikke klær'
det øvrige.

Margit Bruun

Margit Bruun

Født 1930

Digtene er fra digtsamlingen Ja så mænd fra 1978.

Margit Bruun har tidligere udgivet digtsamlingen Strømpen der rødmede, begge på Husets Forlag i Århus, og hun arbejder i øjeblikket med endnu en samling.

Seksualitet og Sygdom – biologisk set

Det at beskæftige sig med hvad mennesket er som biologisk væsen har i de sidste 10 år været overladt til den traditionelle forskning. De nye kritiske læger og psykologer, som dukkede op efter studenteroprøret i 1968, erhvervede nemlig deres kritiske indstilling ved at tage afstand fra det biologiske. Som konsekvens heraf har de betragtet mennesket udelukkende som et samfundsprodukt – at hævde at mennesket også har en natur peger jo på noget uforanderligt og derfor potentielt reaktionært

Det blev "Oprør fra midten" der indførte menneskets biologiske natur i den kritiske debat. Midteroprørets synspunkt var, at man vil hævde samfundet er umenneskeligt, må man have en teori om hvad mennesket er. Kriteriet for hvor godt (menneskeligt) et samfund er, må derfor også ligge i hvor godt det tilfredsstiller de fundamentale menneskelige behov. Analysen af disse behov i "Oprør fra midten" mener jeg er temmelig problematisk (uden at jeg skal komme nærmere ind på det her). Men udgangspunktet er rigtigt – og også venstrefløjen mangler i fundamental grad en teori om mennesket, hvilket også afspejles i debatten om "den indre natur" der fører for tiden.

Det drejer sig ikke blot om seksualitet. I mit arbejde som lærer ved RUC har jeg set en masse rapporter, der omhandler arbejdernes nedslidning. De kan samfundsmæssigt forklare hvorfor der eksisterer opskruet arbejdstempo og arbejdsmiljøforurening. Men *hvorfor* disse forhold er belastende og sygdomsskabende kan de ikke forklare. Det kræver en antagelse om, at mennesket ikke kan bydes hvad som helst. Ud over at mennesket har nogle biologiske *behov* (sult og seksualitet), som kan frustreres, må en teori om mennesket derfor også operere med, at det har nogle *grænser* som kan overskrides. Endelig har mennesket nogle særlige menneskelige *kapaciteter* som kan lades uudnyttede (evnen til at sammenknytte åndens og håndens arbejde, det at mennesket producerer *for at* konsumere osv.).

I denne artikel skal forholdet mellem seksualfrustration og sygdom ses som et led i en sådan teori om menneskets natur.

Det første spørgsmål man må stille sig er: hvad er seksualitet? Det er en almindelig opfattelse, at det ikke bare er noget man uproblematisk kan undertrykke – og man kan ikke forestille sig et samfund, der opdrager sine børn så seksualiteten forsvinder. Seksualiteten må derfor på en eller anden måde være en konstant biologisk kraft.

Fysiologisk kan det seksuelle reaktionsforløb (under samleje/onani) både hos mænd og kvinder betragtes som spændingsophobning (ophidselse) fulgt af spændingsudladning (orgasme). Ophidselsen er karakteriseret ved to modsatrettede kræfter: muskelspænding og blodtilstrøm-

ning. De orgastiske kontraktioner opløser muskelspændingen og blodet trækkes tilbage.

I min bog "Seksualvidenskab, drift" der udkom på forlaget Rhodos sidste år, har jeg betragtet nogle små ophidselsesperioder når vi sover, som *seksualitetens grundrytme*. Alle mennesker kommer under søvn hver 1 1/2 time ind i en periode på ca. 15 minutter, der kaldes REM (pga. nogle hurtige øjenbevægelser: *Rapid Eye Movement*). Fysiologisk set er REM-perioderne miniatureudgaver af det seksuelle reaktionsforløb. Mænd har erektion, kvinder bliver våde i skeden – og undertiden optræder der også orgasme. Disse REM-reaktioner har været kendt længe – og er blevet betegnet som "en primitiv mekanisme" eller en form for "instinktiv adfærd". Men de er ikke tidligere sat direkte i relation til seksualdriften. Undertiden tales om "drømmesøvn" for det er også under REM, man drømmer. Men det er næppe vore drømme, der er årsag til REM-reaktionerne, da REM-perioderne er medfødte (eksisterer allerede i fostertilstanden, og fostret drømmer vel ikke?).

Hvis man nu i længere tid forhindrer den sovende i at få REM søvn, så kan der i vågen tilstand opstå øget seksualitet og tilbøjelighed til epileptiske anfald. Jeg har i forlængelse heraf opstillet en teori om *den seksuelle spændingsudladnings konstanter*: får man ikke udladning (orgasme) under samleje/onani får man det under REM (jvnf. våde drømme hos pubertetsdrengene) – eller man får sygdomsmæssige udladninger. Jeg betragter altså ikke bare de små REM-udladninger, som cyklisk organiserede (hver 1 1/2 time) – også større udladninger må med mellemrum "presse sig på". Hos mænd således, at de hormoner, der har at gøre med sex-lysten stiger med afstanden til sidste orgasme (men det er uklart om noget lignende gælder for kvinder).

Blandt større udladninger indbefatter jeg også en gruppe sygdomme, hvor de vigtigste er epilepsi og migræne. Helle Gotved anbefalede for nogle år siden migrænepatienter at få sig en ordentlig orgasme. Sammenhæng mellem epilepsi og seksualitet var indlysende for 1700-tallets læger, og Reich (til dels også Freud) mente, at det epileptiske anfald var en slags orgasme. Men indenfor moderne lægevi-

denskab er der kun enkelte, der forsigtigt har ytret sig om en sådan sammenhæng. Det fælles for disse sygdomme er nemlig nogle elektriske krampebølger i hjernen, og bølger helt magen til kan registreres under seksuel orgasme.

Jeg har især interesseret mig for "psykomotoriske" epileptiske anfald. De består af en stivnet serie af bevægelser (adfærdsformer) undertiden af tydelig seksual karakter, men oftere ses selvopholdelsesdriften (sult og kamp/flugt mekanismer) i anfaldets symptomer: svælgen, smasken og raseri/angst. Psykomotoriske patienter har meget ofte ingen seksualitet – hvilket i min teori forklares ved, at anfaldene erstatter seksualiteten! Denne forklaring støttes af, at hvis patienterne opereres i hjernen (og anfaldene forsvinder), så træder seksualiteten frem. Nogle gange er det en kortvarig voldsom seksualitet, hvorefter anfaldene sætter ind på ny, og seksualiteten forsvinder. Altså et omvendt proportionalt forhold mellem anfald og seksualitet.

Kan denne teori nu give nogle nye bud på epilepsiens årsager og behandling? Om årsager kan jeg ikke sige noget sikkert – men det kan den traditionelle medicin faktisk heller ikke. Man antager, at de fleste epilepsier er arvelige, fordi de ofte er ophobet i bestemte familier – men det er gode fodboldspillere også, uden nogen derfor vil hævde, at fodboldtalent er arveligt. Desuden kan man ikke ved epilepsi finde nogen lovmæssighed i arvegangen, der kunne give forhåbning om engang at finde en genetisk forklaring. Min årsagshypotese bygger på følgende: hos nyfødte drengbørn ses under REM en stigning i penisreaktioner og suttebevægelser samtidig med et fald i nogle ellers regelmæssigt optrædende små ryk i muskulaturen. En nærliggende forklaring er, at disse små ryk (udladninger) akkumuleres til større udladninger ved "toppen" i REM eller "toppen" (orgasmen) i et seksuelt reaktionsforløb. Det første reaktionsforløb er *amningen*, der undertiden kan "toppe" med motorisk reaktion i en slags orgasme. Senere bliver spændingsophobning – spændingsudladning knyttet til tilbageholdelse – udstødelse af *afføring*, og i 3-4 års alderen starter så *onani*. Man kunne nu antage, at epilepsi var grundet i, at barnet gennem disse adfærdsnormer ikke til-

strækkeligt har erhvervet evne til spændingsakkumulering; således at udladningen sætter sig igennem ved siden af (og i stedet for) de seksuelle adfærdsnormer.

Med hensyn til behandlingen af asekuelle epileptikere er det jo oplagt, at forsøge, at fremkalde deres seksualitet. Jeg ved blot ikke om det kan lykkes. Medicin der blokerer sex-lyst hormonernes virkninger og derfor undertrykker seksualitet, ser også ud til at undertrykke epileptiske anfald — men om det kan blive et alternativ til de gængse anti-epileptika kan jeg ikke sige.

Jeg vil nu gå over til at omtale det seksuelle reaktionsforløbs parringskilder, hvilket kan lede frem til behandling af de seksuelle funktionsforstyrrelser (impotens og orgasmehæmning). Spændingsophobning — spændingsudladning er et resultat af samspillet mellem tre parringskilder: 1) *indre* piring (hormoner), 2) *ydre* piring (berøring og lugt) og 3) *psykisk* piring (forestillinger).

Ad 1. Det mandlige kønshormon: Testosteron tilhører en gruppe hormoner (androgener), der produceres i kønsorganer og binyrer, og som hos begge køn er ansvarlig for seksualiteten. Androgenniveauet stiger under REM og samleje/onani, udviser en døgn-cyklus (højest om morgenen) og hos kvinder en månedscyklus (højest under ægløsning).

Ad 2. Rytmsk berøring forekommer normalt under hele ophidselsesfasen frem til orgasmen, hvor det rytmiske fortsætter i de orgastiske kontraktioner. Særligt følsomme områder er penis/klititoris, brystvorter og endetarmsåbning.

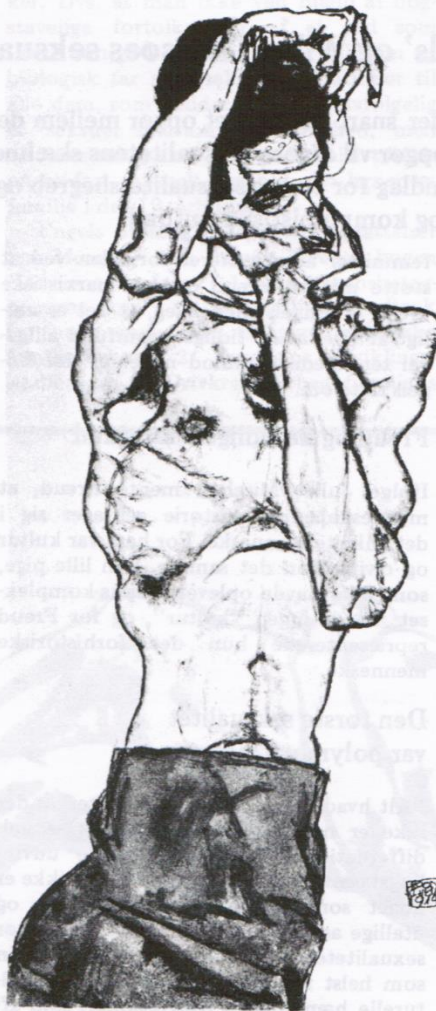
Hos kvinder har man skelnet mellem klitoris- og vaginalorgasme. Det er uheldigt! Klitoris og brystvorter er modtagere af piring, mens de orgastiske sammentrækninger altid opstår i skedemunding og livmoder. Nogle kvinder kan få orgasme udelukkende ved bryststimulation — men derfor opstår orgasmen naturligvis ikke i brystet. I stedet for klitoris- og vaginalorgasme bør man derfor skelne mellem: skedemundings- og livmoderorgasme, ud fra hvor de orgastiske sammentrækninger er stærkest (eller opleves som stærkest).

Ud over berøring kan det modsatte køns *lugt* være seksuelt ophidsende. Børn i 3-4 års alderen er især sensitive, men mange voksne er også påvirkelige. Et stof som "musk-oil", der anvendes som parfume, er udvundet af en sex-lugt udskilende kirtel hos hanrotter. Kvinder må derfor ikke regne med at parfumen tiltrækker mændene, men måske bliver de selv ophidsede og derved mere tiltrukket.

Ad 3. Med psykisk piring menes seksuelle forestillinger (erindringer om tidligere seksuelle oplevelser, specielle ønskefantasier o.lign.). Mennesket kan foretage "prøvebehandlinger" i tanken og hertil kan knyttes moralske overvejelser, således at den psykiske piring får en regulerende virkning overfor seksualdriften.

De seksuelle funktionsforstyrrelser har at gøre med et uhensigtsmæssigt samspil mellem de tre parringskilder. Man må skel-

ne mellem *potenshæmning* (impotens hos mænd, vaginisme og smertefuldt samleje hos kvinder) og *orgasmehæmning* (manglende orgasme hos kvinder, for tidlig/sen udløsning hos mænd). Begge typer er hovedsagelig samlejeforstyrrelser, der ofte kun optræder over for en bestemt partner (samleveren) — de optræder normalt ikke ved onani! Der er en vis kønsfordeling, således at mænd oftest lider af potenshæmning, kvinder af orgasmehæmning. I begge tilfælde er det især den psykiske piring, der er vrøvl med. Den impotente mand er blevet tilskuere til sine egne reaktioner — tænker hele tiden på og kigger efter om han nu får erektion. Terapien består i, at få ham til at koncentrere sig om situationen i stedet for om sit eget kønsorgan. Den anorgastiske kvinde har oftest problemer med fantasier under samlejet. Psykisk er hun i en fantasisisituation, der forudsætter, at hun pirres anderledes end hun faktisk gør. Løsningen må være, at hun arbejder med at få virkeligheden til at ligne fantasien. Det er uholdbart, hvis virkelighedens elsker er forstående og fumlet, mens fantasien elsker er stærk og præcis.

Eksemplet her rejser et problem af betydning for orgasmens intensitet. Kvinders sex-fantasier har ofte et islæt af angst (de er mere masokistiske), mænds fantasier et islæt af aggressivitet (mere sadistiske). Denne tendens til kobling mellem seksualitet og aggressivitet/angst er biologisk funderet i hjernens struktur, mens kønsfordelingen sikkert er opdragelsesmæssigt bestemt. Pigen får således (især i puberteten) hele tiden at vide, at hun skal være angst for alt det, der kan føre til noget seksuelt. Kvinden producerer naturligvis sex-angst fantasierne, fordi de virker ophidsende, men angsten kan samtidig forringe orgasmens kvalitet, idet der opstår et "kropspanser", der hindrer at de orgastiske kontraktioner forplanter sig. Orgasmen bliver anstrengt og indsnævret.

Den sidste gruppe sygdomme jeg vil beskæftige mig med, er nogle organiske og neurotiske konsekvenser af manglende orgasme. Under ophidselsen lige før orgasmen er bækkenets organer blodfyldte (livmoderen forstørret 50-100%) og muskulaturen spændt. Orgasmen udløser spændtheden og bevirker, at blodet trækkes tilbage. Kommer orgasmen ikke, forsvinder blodansamlingen og spændtheden kun langsomt, og der opstår symptomer som: søvnløshed, nedre rygsmærter, kvalme, hjerteforstyrrelser m.v. Bliver tilstanden kronisk, tales om "pelvic pain" (bækken-smerter). Ved operation ser man, at de indre organer er opsvulmede, livmoderbåndene delvist ødelagte og venerne knudrede. Men ellers er der intet objektivt i vejen — og der har derfor været tendens til at betegne disse kvinder som neurotiske eller hysteriske. Det er for så vidt rigtigt, at pelvic pain patienter ofte er neurotiske (specielt angstneurotiske). Men derfor er smerterne jo reelle nok — og har en konkret årsag: manglende orgasme.

Der er store ligheder mellem symptomerne ved pelvic pain og Freuds beskrivelse af angstneurosen (hvis årsag han netop mente var manglende orgasme). Sygdomsudviklingen kan opstilles således: Seksual ophidselse — manglende orgasme — pelvic pain symptomer — årsagen til ubehaget antages at være noget ydre — deraf angstanfald, eller anfører Freud: migræne. Mens migræneanfaldet udløser spændingen (patienten er bagefter "befriet") er dette mere tvivlsomt mht. angstanfaldet.

Der er altså sammenhæng mellem de først beskrevne sygdomme (epilepsi og migræne) og neurotiske anfald, hvilket også får udtryk i en række overgangsformer mellem hysteri og epilepsi og mellem angstneurose og migræne. I alle tilfælde mener jeg, at sygdommens basis er organismens forsøg på at udlade spænding, der ikke får udladning seksuelt.

Derfor er det nødvendigt med en biologisk funderet teori om seksualdriften. Årsagen til alle de sygdomme, der er omtalt i denne artikel, er ganske vist af psykisk art — men det må præciseres i retning af, at det er psykiske vanskeligheder ved at "mestre" seksualdriften som somatisk kraft.

Vores Medfødte Seksualitet er Revolutionær

— en kritik af Freuds, Engels' og Willy Thrysøes seksualitetsbegreber —

Uanset om vi ønsker det eller ej vil der snart komme et opgør mellem de seksualpolitiske bevægelser og den øvrige venstrefløj. Udfaldet af dette opgør vil afgøre seksualitetens skæbne i det kommende socialistiske samfund i Danmark. Derfor følgende grundlag for et nyt seksualitetsbegreb og et forslag til en strategi for en seksualrevolution frem til et feministisk og kommunistisk samfund:

Den gang

I de tidligste samfund tilegnede mennesker sig føde og brugsgenstande umiddelbart fra naturens hånd. Ifølge S.A. Dange, formand for Indiens kommunistiske parti (CPI), eksisterede disse tidligste samfund næsten uændret i omkring* 500.000 år, indtil der opstod stamme- og statssamfund. Selvom Engels og Dange taler specifikt om henholdsvis de nordamerikanske irokesiske indianere og de første beboere i Indien, siger begge, at disse samfunds udvikling gælder for alle folkeslag. Ifølge både Engels og Dange var de tidligste af disse samfund indadtil biologisk beslægtede gennem indavl. Forholdet mellem seksualitet og arbejde var ikke særlig kompliceret i disse klasseløse, urkommunistiske samfund. Arbejdsprocesserne og de seksuelle relationer supplerede hinanden i kampen for at overleve i naturen. Dange og Engels mente, at alle var i "ægteskab" med hinanden i hele samfundet, samleje mellem børn og forældre og søkende indbyrdes var almindeligt. Engels og Dange definerer det tidligste samfund som et seksuelt frit samfund.

At denne idyliske tilstand aldrig har eksisteret, har både marxister og mange

feminister argumenteret for. Men ved at støtte mig til Freud og den marxistiske kritik af Engels mener jeg, at det er muligt at vise, at de tidligste samfund alligevel tenderede henimod noget af det Engels talte om.

Freud og de tidligste samfund

Ifølge Juliet Mitchell mente Freud, at menneskehedens historie gentager sig i det enkelte menneske. For ham var kultur og civilisation det samme. Den lille pige, som ikke havde oplevet ødipus-komplekset, havde ingen "kultur", og for Freud repræsenterede hun det forhistoriske menneske.

Den første seksualitet var polymorft pervers

"Alt hvad Freud skriver bekræfter, at der ikke er nogen vigtig psykologisk seksualdifferentiering i den førodipale udviklingsfase. Det betyder blot, at der ikke er noget som hindrer de mangeartede og utallige aspekter ved den drift, som udgør seksualiteten i at vende sig i en hvilken som helst retning. Uden de mægtige kulturelle hæmnings restriktioner, som af-

sky, skam og moral kan en hvilken som helst "uregelmæssighed" finde sted. Kun tilegnelsen af vores "kultur" forhindrer det voksne menneske i at være polymorft pervers — det er ikke en tilstand man vokser naturligt fra, men en tilstand man lærer, at give afkald på." (Juliet Mitchell: Psychoanalysis and Feminism, side 52.) Begrebet "polymorft pervers" indebærer altså foruden barnets førodipale seksualitet også en forhistorisk voksen "førodipal" seksualitet med orgasme og det hele.

Engels og de tidligste samfund

I "Familiens . . . oprindelse" (s. 37-38) skriver Engels: "Hvad da: parring i flæng? At de i vor eller en tidligere tids gældende forbudsskranker ikke altid har eksisteret. Vi har allerede set skinsygens skranke fælde. Om noget står fast, så er det dette, at skinsygen er en forholdsvis sent udviklet følelse. Det samme gælder forestillingen om blodskam. Ikke blot var broder og søster oprindelig mand og kone, også mellem forældre og børn er endnu den dag i dag den kønslige omgang tilladt hos mange folkeslag . . . Deraf følger imidlertid aldeles ikke, at den daglige praksis var et broget kulturløst til bulter." Ifølge Engels var

der ingen seksuel "uorden". Han tilføjer: "Kvinden har . . . en ikke blot fri, men højt anset stilling." Det eneste sted han skriver direkte om homoseksualitet i denne bog er i afsnit II "Familien". Hans omtale af homoseksualitet i et helt andet samfund — det antikke græske — antyder, at han udelukker homoseksualitet som en mulighed fra de første menneskesamfund: ". . . til trods for deres afsondrede og bevogtede tilværelse, fandt grækerinderne dog tit lejlighed til at narre deres mænd. Disse . . . som ville have skammet sig ved at vise det mindste tegn på kærlighed til deres hustruer, morede sig med alle slags elskovsventyr med hetærer, men konernes nedværdigelse hævnedes sig på mændene og fornedrede også dem, til de sank ned i homoseksualitetens modbydelighed og vanærede deres guder i lighed med sig selv ved sagnet om Ganymedes."

Engels mente tilsyneladende, at homoseksualitet er opstået som en historisk følge af kvindens undertrykkelse, og fordi mændene havde for megen omgang med hetærer. Det er derfor, han udelukker homoseksualitet fra det tidlige klasseløse, urkommunistiske samfund, hvor han mente, at kvinder ikke var undertrykte. (I tidsskriftet "Seksualpolitik" nr. 1-2, 1977, 6. årg. har Wilhelm von Rosen i artiklen: "Familiens, bøssernes og den borgerlige dekadences oprindelse" udførligt kommenteret og oversat et brev fra Engels til Marx om bl.a. Engels opfattelse af årsagen til homoseksualitet.)

Ligheder og forskelle mellem Freud og Engels

Engels mente, at mennesket er født heteroseksuelt, mens Freud mente, at mennesket er født polymorft pervers. I både Engels (heteroseksuelle) promiskuitet og Freuds polymorf perversitet er der seksuelle relationer på tværs af alder, og der er mulighed for mange partnere. Både Engels og Freud vidste, at seksualitet er mere end forplantning. Bortset fra homoseksualitet og Engels "ordenssamfund (ingen "uorden")" kan man sige, at der er en vis parallelitet, hvad angår Freuds

og Engels begreber for de generelle seksuelle relationer. Den vigtigste kvalitative forskel er den, at Freuds angreb ikke er genitalt orienteret. Polymorf perversitet er i højere grad spredt over hele kroppen end Engels heteroseksuelle promiskuitet.

Engels holdning til homoseksualitet og hans fejlagtige udviklingsteori førte ham på nogle vildspor. Derimod gik det bedre med Freuds opfattelse af seksualiteten som noget meget fleksibelt.

Engels tog kun delvis fejl

I både Freuds og Danges antropologiske skrifter er der forsøg på at reducere gamle overleverede mytologier til konkrete familieforhold og seksuelle relationer. Ifølge den marxistiske kritik af Engels er der tilsyneladende mulighed for dette. Men det er ikke muligt, som Engels gør det, definitivt at reducere slægtskabssystemer til seksuelle forhold og familieforhold. På side 186 i efterskriftet til "Familiens . . . oprindelse", skriver Aby og Christiansen: "Slægtskabsbetegnelserne er fuldt ud forståelige som udtryk for reelle sociale forhold. F.eks. vil de ældre voksne mænd for ens gruppe ofte blive omtalt med samme betegnelse, der derfor ikke skal oversættes som "far", men som noget i retning af "ældre mandligt medlem af min gruppe". Tit vil de af ens fætre, som tilhører ens egen gruppe blive omtalt med den samme betegnelse, som man bruger om sine brødre. Det er de socialt vigtigste forhold . . . som disse betegnelser udtrykker. Dvs. at man ikke ved hjælp af bogstavelige fortolkninger af et ord som "far" kan gå ud fra, at der er tale om en biologisk far med seksuelle relationer til alle dem, som hedder "mor". Selvfølgelig er seksuel relation en mulighed, men *alene* er udtrykket ikke et definitivt bevis på et fast seksuelt forhold, der ligner en familie i det 19. århundrede.

Engels overtog 3 fejlagtige opfattelser fra Morgan, som havde skrevet bogen "Ancient Society": 1/ Slægtskabsbetegnelserne som i sig selv definitive udtryk for nuværende eller tidligere biologiske familieforhold, 2/ Familiens udviklingsstadier og 3/ Drivkraften bag familiens

udvikling. Aby og Christiansen: "Han forsøgte at forklare noget, som ikke eksisterer. Familien som sådan, har ikke et selvstændigt udviklingsforløb . . . familien har meget forskellige funktioner og former under forskellige samfundsforhold. Man kan derfor heller ikke, som Engels gør det, udskille familien som et specielt område og så prøve at forklare dens selvstændige udvikling." (Familiens . . . oprindelse, s. 188). Således er Aby og Christiansen enige med Freud i, at seksualiteten er plastisk — og formes af de ydre omgivelser.

Freud og Dange får ret

Freuds og Danges metoder er ikke de samme som Engels. Engels reducerer slægtskabssystemer til seksuelle- og familieforhold ved f.eks. at fortolke ord som "far" helt mekanisk til at betyde biologisk far. Såvidt jeg kan se, anvender hverken Freud eller Dange en så forenklet metode.

Seksualiteten er yderst fleksibel. Dette viser f.eks. de mange variationer hele historien igennem. Seksualiteten kan vende sig i en hvilken som helst retning. Familierne bestemmes af reproduktions- og produktionsmåden i klassesamfundet, og i stamme- og samlersamfundet af naturen, arbejds- og reproduktionsprocesserne. Sådan har det tilsyneladende altid været i menneskeheden mindst 500.000 (eller endda 3 mill.) år gamle historie, og sådan vil det formentlig fortsætte med at være i et fremtidigt kommunistisk samfund, hvor der bl.a. vil være reel ligestilling mellem mænd, kvinder, børn, homoseksuelle og heteroseksuelle, osv. Hvis og når en sådan reel ligestilling bliver til virkelighed, vil seksuelle kategorier som heteroseksuel og homoseksuel forsvinde ud af sproget og blive historisk — ligesom grever og baroner. Dette vil resultere i det første virkeligt polymorft perverse samfund.

Willy Thrysoes seksualvidenskab

Tre gange i oktober og igen d. 28. december sidste år blev Informations læsere præsenteret for Willy Thrysoes seksual-

tetsteori. De første artikler skrev han selv, og i december 1979 anmeldte Finn Abrahamowitz hans bog "Seksualvidenskab. Drift". Ydermere har han sammen med andre været med til at fremlægge debatoplæg efter Makavejevs film om Wilhelm Reichs ideer — "Organismens mysterier". Filmen blev vist i biografen Vester Vov. Thrysoes synspunkter er ved at blive kendte. Derfor mener jeg, at tiden er inde til at få en debat om disse væsentlige, seksualpolitiske og videnskabelige spørgsmål.

Thrysoes bog "Seksualvidenskab. Drift.", er majsommeligt opbygget af empirisk indsamlet, videnskabeligt materiale. Ifølge Thrysoe er seksualitet et konstant tilbagevendende og konkret fysiologisk reaktionsforløb (for voksne hvert 1 1/2 time) døgnet rundt, året rundt fra fødsel til død. Udviklingsmæssigt er den organiseret i faser: oral, anal, osv. Frustrationer eller hindringer af dette reaktionsforløb fører til psykiske og psykosomatiske sygdomme som epilepsi, migræne, angstneuroser, osv. Dette er kernen i Thrysoes somatiske seksualvidenskabsteori. Men til denne seksualvidenskabsteori har han tilføjet en "heteroseksuel lugtesans", som siges at udvikle sig i 3-4 års alderen hos børn. Han mener, at denne lugtesans "måske bidrager til den heteroseksuelle orientering". Men påstanden er intet sted underbygget. Han siger selv, at grundlaget for denne påstand indgår i Freuds seksualteoretiske ramme fra før 1910. Men netop i denne periode indgik begrebet "polymorf pervers" i Freuds seksualteoretiske ramme. Det var ikke mindst i Freuds ungdomsskrifter — som Finn Abrahamowitz korrekt minder Thrysoe om — at Freud opfattede seksualiteten som plastisk og bestemt ikke mekanisk. Den polymorfe perverse seksualitet var for Freud den medfødte ustrukturerede, plastiske seksualitet som blev til en fast form gennem familierelationerne — ødipuskomplekset. Det er fantastisk, at en marxistisk videnskabsmand i dette patriarkalske og af ødipuskompleks gennemsyrede samfund kan observere en "heteroseksuel lugtesans" hos børn i 3-4 års alderen og drage den konklusion, at dette "måske bidrager til den heteroseksuelle orientering". Som en anvender af Freuds seksualteoretiske ramme må Thrysoe vide, at denne lugtesans opstår samtidig med ødipuskomplekset, netop i 3-4 års alderen. Er dette en tilfældighed? Mon ikke denne heteroseksuelle "lugteorientering" skyldes omverdenens patriarkat og ødipuskompleks?

Helt bortset fra dette synes jeg, at det trænger til nærmere at påvises, at årsagen til heteroseksualitet ligger i lugtesansen (og dens påvirkning af centralnervesystemet). Hvis påstanden er rigtig, skulle folk (børn) uden lugtesans blive 50% homoseksuelle. Thrysoe siger også, at nogle børn er ligeglade med lugten. Men hvorfor reducere heteroseksualitet til lugten af det andet køn? Kønnene har jo også forskelligt *udseende*, så at man kunne sige, at børn i en vis alder udvikler *optisk* opmærksomhed på det andet køns primære og sekundære karaktertræk, der så igen påvirker den sorte kasse: centralnervesystemet. Men hvad angår seksuel oriente-

ring gør Thrysoe ikke dette, ihvertfald ikke i denne første af ialt 4 bøger om seksualitet. Iøvrigt måtte en sådan teori om årsagen til heteroseksualitet også forklare alt det, der foregår på de andre dele af Kinsey-skalaen og ikke kun på det ene af dens yderpunkter.

Artsbiologisk teori

Thrysoes seksualvidenskab er et led i en artsbiologisk teori om mennesket, men som han selv siger: "Det er oplagt, at humanbiologiske teorier ofte har legitimeret reaktionære fascistiske ideologier — både de individualistiske, de racebiologiske og dem jeg her forsvarer: de artsbiologiske . . .". Jeg frygter, at Thrysoes påstand om en heteroseksuel lugtesans i 3-4 års alderen, som en mulig bidrager til den heteroseksuelle dominans, kan komme til at styrke nogle seksualfascistiske holdninger på den danske venstrefløj. Dele af venstrefløjen er under indflydelse af Sovjets holdning til og behandling af homoseksuelle. Op til 8 års fængelsstraf for homoseksualitet er en fascistisk behandling af homoseksuelle. DKP har taget officielt afstand fra at stemple bøsser og lesbiske som dekadente, men mange menige medlemmer har stadig den holdning, at "hvis min datter var lesbisk, så skulle hun helst under behandling!".

Politisk og praktisk kan sådanne teorier på længere sigt få indflydelse på venstrefløjens holdning til Lesbisk Bevægelse og "8. marts", på fagforeningernes holdning til de homoseksuelles internationale kampdag Christopher Street Liberation Day og til høringer om homoseksuelles forhold på arbejdspladserne. Sådanne pseudovidenskabelige teorier kan ligeledes få betydning for en *socialismeopfattelse uden homoseksualitet*. Det ville være eet aspekt af en fascistisk statsmagt under dæknavnet "socialisme".

Polymorf pervers

I anmeldelsen d. 28. december i Information kritiserer Finn Abrahamowitz Thrysoe for sin menneskemaskineopfattelse af seksualdriften. Jeg mener, at hvis Thrysoe havde taget Freuds begreb "polymorf pervers" mere alvorligt — som en alsidig mulighed og medfødt fleksibilitet — så ville han løse nogle af de teoretiske begrænsninger, der ligger i hans tendens til at opfatte mennesket som en maskine. Såvidt Thrysoes seksualitetsbegreb er heteroseksuelt, må det afvises som uvidenskabeligt. Derimod er seksualdriften forstået som en biologisk naturrytme, der er medfødt og uundværligt for at opretholde menneskets fysiske og psykiske sundhed, yderst velargumenteret og underbygget. Det, der mangler hos Thrysoe, er polymorf perversitet.

Konklusion

Hvordan skal den seksualpolitiske strategi og ligestillingsstrategien tilrettelægges, så klassekampen for en ny produktionsmåde fører frem til dette mål på et bevidst plan?

Den marxistiske kritik af Engels argu-

menterer for, at naturen og arbejdsprocesserne er bestemmende for de sociale relationer, som også må omfatte de seksuelle relationer, i de primitive samfund. I klassesamfundet må det være hele produktions- og reproduktionsmåden, som bestemmer de seksuelle relationer for flertallet af befolkningen, dvs. magtrelationerne. Der har sandsynligvis aldrig eksisteret et 100% polymorft pervers samfund, hvor magten var ligeligt fordelt, men kun en vis tilnærmelse dertil. Den nødvendige teknologiske og materielle udvikling der skal til for at ophæve menneskeheden naturlige opdeling i kønsroller har aldrig været tilstede. En forudsætning for dette er f.eks. perfekte præventionsmidler, begrænsning af antallet af fødsler til et minimum, politisk og materiel kompensati- on til kvinder, og mandens maksimale inddragelse i børneopdragelsen på lige fod med kvinden. Reel ligestilling forudsætter, at kvinder er fuldt integreret i alle politiske beslutninger og på alle "mandeområder". Kvindernes reelle ligestilling kræver også, at børn bliver ligestillede med voksne. Af biologiske grunde er kvinderne i højere grad end mændene bundet til barnet og dets placering i samfundet.

Ingen ligestilling uden positiv særbehandling

Uden positiv særbehandling af kvinder i hele samfundet bliver der næppe nogen ligestilling mellem kønnene. Politiske og materielle kompensationer og politiske foranstaltninger er det eneste, som kan udligne en i bunden biologisk (fødeevnen) forårsaget uligestilling mellem kønnene, såfremt kvinder da ikke helt skal fratages evnen til at føde. Bøsser kan heller ikke frigøres uden positiv særbehandling af kvinder, idet bøsse- og kvindeundertrykkelse hænger så uadskilleligt sammen. Ydermere er reel ligestilling for homoseksuelle en forudsætning for hele samfundets seksuelle frigørelse. De homoseksuelle repræsenterer den homoseksuelle del af ethvert menneske. Deres reelle frigørelse og ligestilling vil resultere i, at alle får reel mulighed for selv at vælge den form for seksualitet, der passer den enkelte bedst i enhver situation.

Først i det kommunistiske samfund, hvor demokratiske og lighedsskabende arbejdsprocesser har gjort alle lige og aktive deltagere i alle samfundets beslutninger, bliver der mulighed for at realisere menneskets seksualitet. Ingen kan vide helt præcist, hvordan den vil komme til at se ud, men indtil videre tror jeg ikke, at vi kommer helt galt afsted hvis vi kalder det fremtidige kommunistiske samfund for historiens første ægte polymorft perverse samfund.

Peter Schmidt,
medlem af Faglig Ligestillingsgruppe

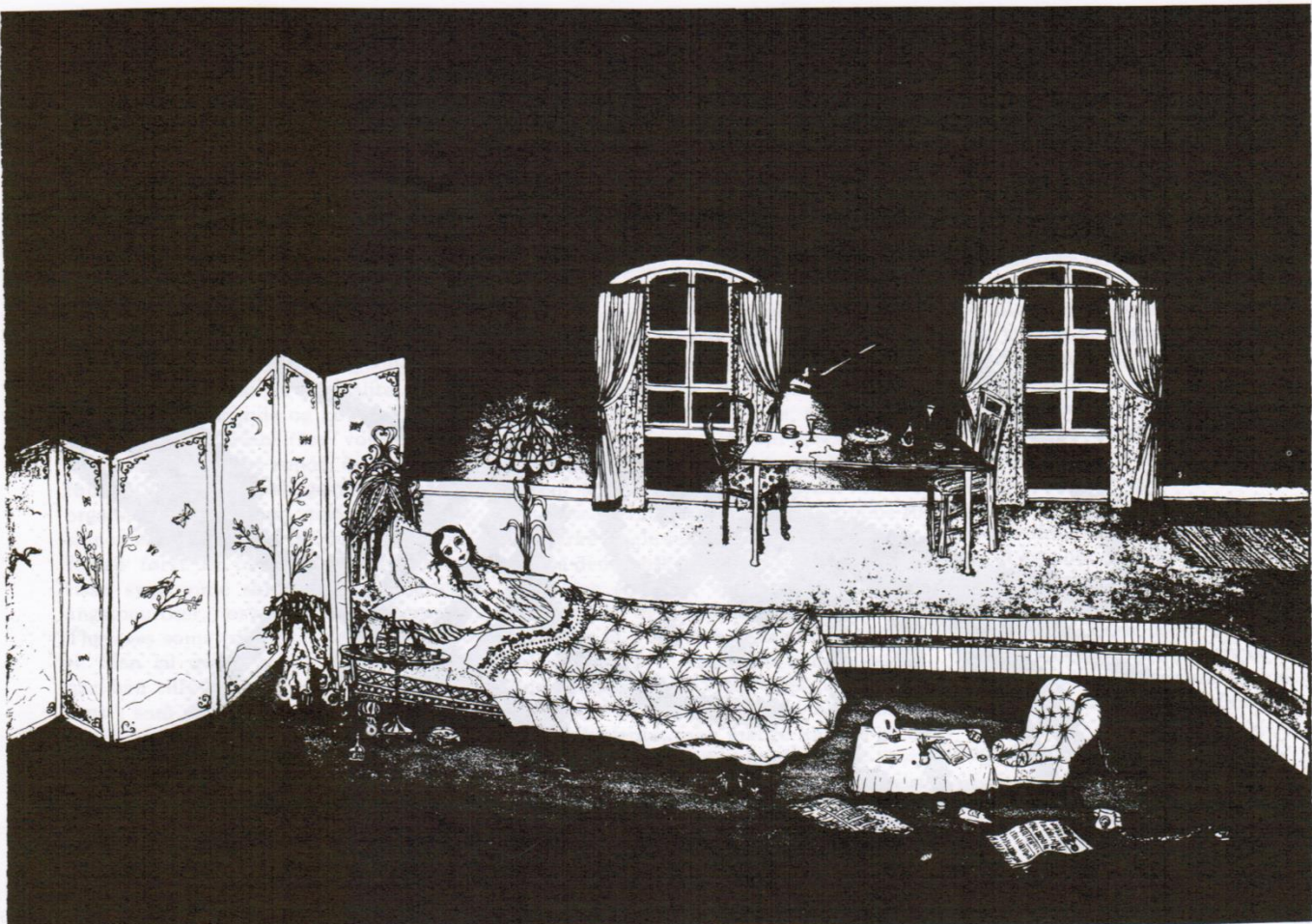
Kilder:

F. Engels: Familiens, privatejendommens og statens oprindelse. Pol. Revys udgave, 3. oplag, 1977.
S.A. Dange: India From Primitive Communism to Slavery. Peoples Publishing House, New Delhi, 5th Edition, * First edition 1949.
Juliet Mitchell: Psychoanalysis and Feminism, Pelican Books, London, 2nd edition, 1975.
Wilhelm von Rosen: Familien, bøsserens og den borgerlige dekadences oprindelse. Seksualpolitik nr. 1-2, 1977, 6. årg.

REBELLA

Detalje fra Helga Henschens
udsmykning af tunnelbanestationen
Hallonbergen i Stockholm.

"Man dør ikke af ulykkelig kærlighed i vore dage"

Elisa Halvegård

Kommentar til Peter Schmidts artikel: "Vores medfødte seksualitet er revolutionær — en kritik af Freuds, Engels' og Willy Thrysoes seksualitetsbegreber"

Peters kritik af min bog: "Seksualvidenskab. Drift." (Rhodos 1979) drejer sig næsten udelukkende om en detalje: forholdet mellem lugt og seksualitet, der er omtalt på knapt een side (p.53f og p.81f) ud af bogens ca. 150 sider. Herudover er der nogle mere overordnede betragtninger både af positiv og negativ art. Vedrørende de negative støtter Peter sig til Finn Abrahamowitz' anmeldelse 28/12-79 i Information. Det er nu en dårlig støtte, for Abrahamowitz har ikke læst bogen. Det fremgår af, at han efter referatet skriver: "Her slutter så det foreliggende bind ..." Men det gør det ikke — der er ca. 40 sider mere. Mine artikler i Information sluttede imidlertid der. En vurdering af min bog der udelukkende bygger på mine korte introduktionsartikler, kan næppe forventes at være velunderbygget. I det følgende vil jeg derfor kun kommentere lugtspørgsmålet. Peter mener, at min 'heteroseksuelle lugtorientering' er uunderbygget og uvidenskabelig. Men det er sikkert kun som biologisk faktor, for samtidig mener han, den må skyldes patriarkat og ødipuskompleks, altså at den er indlært. Dette kunne være tilfældet — men det er ikke sandsynligt. Borgerlig opdragelse går jo netop ud på at fremmedgøre os overfor kropslugte (jfr. brugen af deodorant, vaginalspray mv.). Det modsatte køns lugt virker også mest ophidsende, hvis man er uvidende

om, at man udsættes for det.

Sådanne forsøg har vist, at kvinder bliver tydeligt seksuelt ophidsede af musk-præparater (udvundet af kønskirtler hos handyr). Sensitiviteten er stærkt forøget omkring ægløsningen og forsvinder helt, hvis de østrogene hormoner blokeres.¹⁾ Disse facts tyder ikke på indlæring — og da slet ikke borgerlig indlæring, da det modsatte køns lugt som seksuel ophidselskilde synes at have større betydning i primitive samfund.²⁾ Både ud fra psykoanalytiske data³⁾ og direkte delta-gerobservation⁴⁾ ser det ud til, at denne heteroseksuelle lugtorientering først opstår i 3-4 års alderen.

Vel, nu er det jo klart at alt dette kan anvendes i reaktionære/fascistiske ideologier. Men af den grund kan man jo ikke afvise det som udvidenskabeligt. Både i sovjetkommunismen og i fascismen findes eksempler på afvisning af facts, fordi de ikke passer i ideologien (f.ex. Lysenkops teori og teorien om den ariske race). Vor vej mod socialisme skal ikke plettes af den slags fejtagelser. Det drejer sig derimod om fortolkning af facts. Et eks.: Det er et faktum, at mennesket har biologisk forankrede aggressive impulser. Det kan reaktionært føre til en teori om en aggressions-"drift", der forklarer krig mv. Men det kan også ses som en naturlig forsvarshandling overfor samfundsmæssigt påført

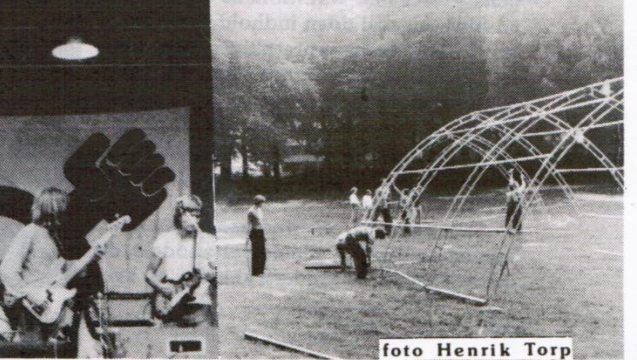
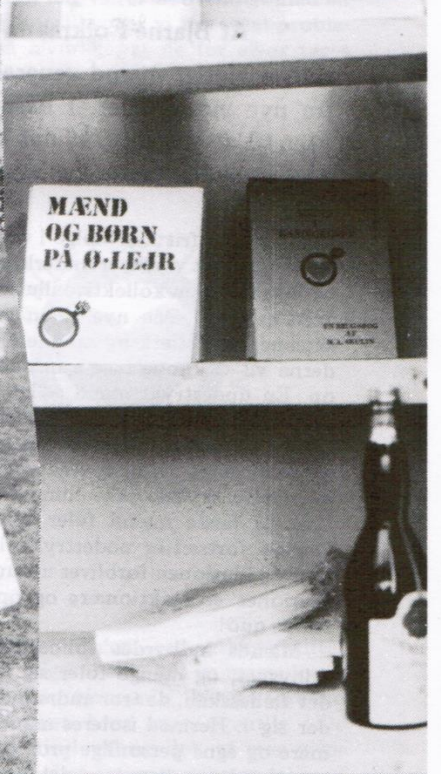
frustration og umenneskeliggørelse. Ligeså med den heteroseksuelle lugtorientering. Det kan reaktionært bruges til at stemple homoseksualitet som unaturligt og moralsk forkasteligt. Men det kan også ses som en reminiscens fra dyrene (hvor det tjener arts-opholdelsen), der hos mennesket er *medvirkende til*, at de fleste udvikler en indskrænket form for heteroseksuel genitalitet.

Jeg mener også mennesket grundliggende er polymorft perverst, og at det er et reaktionært tegn, at man ikke mere på venstrefløjen ser den politiske potens i at slippe partialdrifterne løs (jvf. min og Maria Damsholts kronik i Information d. 29/9-80). Men det berettiger ikke til på forhånd at afvise, det der umiddelbart ikke lige passer ind i ens teori.

Willy Thrysoe

Litteratur:

- 1) Le Magnen, J.: "L'olfaction: le fonctionnement olfactif et son intervention dans les régulations psychophysiologiques" (J. Physiol. (Paris) 1953)
- 2) Ellis, H.: "Studies in the Psychology of Sex" (bd. 2 del 1) New York 1936
- 3) Bieber, L.: "Olfaction in the sexual development and sexual organization" (Am. J. Psychotherapy 1959)
- 4) Kalogetis, M.C.: "The Role of Olfaction in Sexual Development" (Psychosomatic Medicine 1963)

hvorfor

MANDEKAMP?

Af Bjarne Folkmann

Det er vigtigt mænd generelt begynder at opfatte sig selv og samfundet ud fra nye vurderinger. I basisgrupperne arbejder mænd sig fra intimsfæren over til at erkende, at det kapitalistiske samfunds love trænger dybt ind i alles psyke og farver vor samfundsopfattelse

Fra at tro vi frit kan vælge i vort liv, indser man(d), at vi alle er underkastet fælles betingelser. Den kollektive illusion forhindrer kampen. Den nye viden om fællesskæbnen gør stærk og sammen med kvinderne vil vi kunne tage samfundskampen op. En undertrykt mand er latterlig. Det er tøffel-helt-industrien et slående bevis for. — Og mange mænd vil da heller ikke erkende deres ufrihed, vrede og frustration. Dette skyldes ikke mindst den isolation de fleste mænd føler til hinanden. Derved fortsætter undertrykkelsen uhindret og illusionen forbliver ubrutt. — Men illusioner er reaktionære og opretholder status quo!

Mænds indbyrdes solidaritet er ikke udbygget, og mange føler sig isoleret fra det fællesskab, de tror andre mænd befinder sig i. Hermed isoleres manden endnu mere og egne personlige problemer bliver enestående og han tror det kun er ham, der har disse fællesproblemer. Fællesproblemer bliver hermed privatiseret og dette samfund reducerer privatproblemer til noget uvæsentligt. Privatproblemer er uvæsentlige i forhold til samfundsproblemer, de er nærmest latterlige.

Først må vi sgu' frelse verden, siger de fleste mænd, uden at indse, at også de er en del af verden.

Mandekampen kan få os til at indse den fælles undertrykkelse, der holder os alle i skak.

Derfor må samfundets illusion om privatproblemer afskaffes, og styrket vil vi kunne ånde frit, føle fællesskabet og vide vi alle lider samme sejr og nederlag. Mandens pres i den traditionelle manderolle, vil blive en skal uden indhold. De små lette frokost-tvangs-anretninger, markedsført gennem generationer, for at opretholde kerne-forbruger-familien, vil blive erklæret ernæringsmæssigt usunde! Således vil grundlaget for det kapitalistiske samfund skride, og alene derfor er mandekampen vigtig.

Sammen må vi undersøge mandens samlede vilkår, og alle de bestanddele, der medvirker til en undertrykkelse af kvin-

der og børn, samt mandens egen selvundertrykkelse. Mændene må afmystificere bestanddelene, der romantiserer mandens liv og afholder ham fra oprør.

I selve drengedragelsen ligger en opmuntring til aggressivitet. Drengene lærer at klare sig, at livet er barskt, at de kun kan stole på sig selv. Disse ting medfører, at respekten for andre mennesker nedfryses, for at overleve i alles kamp mod alle.

Jeg finder det imponerende drengene overhovedet overlever disse barske vilkår, skønt det måske netop er det, de ikke gør. Den voksne mandeverden bærer præg af, at barndommens magtkampe fortsættes i kampen for føden.

Det er drenge, der ikke vil eller kan deltage i disse magtkampe, der gøres til ofre og hånes og latterliggøres. De bliver på alle måder chikaneret, fordi de vover at deklassere kønnet de tilhører.

Denne fundamentale illusion om mande-færd indsnævrer mandens verden og tvinger andre mænd på plads, hvis de vil respekteres. Uanset omkostninger vil de fleste mænd respekteres af andre mænd, og for at bevare kønnets selvrespekt, tvinges afvigere af mønstret ind i manderollen. Afvigelser bliver en trussel for mændenes selvforståelse og identitet, hvorfor manderollen automatisk reproducerer sig selv.

Normsystemet, der lænker manden, bibeholder samtidig det eksisterende samfund. Derfor er mandekampen i høj grad en samfundskamp. Parallelt med en personlig frigørelse, bliver kampen meget politisk. Det er altså grundlæggende værdier i samfundet manderollens opløsning rækker ved. Foruden at manderollen er dræbende er alle kønsspecifikke roller samfundsbevarende. Som jeg ser det udgør rollerne en direkte forhindring for gennemførelse af lighed mellem mennesker.

Derfor mandekamp!

Mandefestival i Fælledparken

Nordens første Mandefestival blev afholdt d. 6.-7. september i Fælledparken i København

Det startede festligt med en utraditionel fodboldkamp mellem et hold bøsser, der havde lært hinanden at kende på Agersøbøsselejren, og Mandebevægelsen i København (herefter MB). Bøsserne i fuld make-up og laktasker — som blev brugt både til det ene og det andet — de fik dog fin modstand fra MB, og kampen endte vist nok uafgjort. Hvad der dog er vigtigere, er at man på denne måde fik sat et lille spørgsmålstegn ved den måde, vi driver fodbold, og sport i det hele taget, på.

Det var derfor med store forventninger, man startede sin vandring rundt til de forskellige telte.

Der var et telt med *Mandetryk*, hvor der var oplæsning, et med *Rådgivningsgruppen*, hvor der også blev vist teater, et *Musiktelt*, hvor der desuden blev vist lysbilleder fra mandelejren på Agersø, samt et telt, som *Faglig Ligestillingsgruppe for bøsser og Lesbiske* delte med *Forbundet af 1948*. Her blev der snakket, delt materiale ud og vist stykket *Askepot* i en nyopførelse, som sikkert ville have glædet H.C. Andersen. Et madtelt og øller manglede naturligvis heller ikke.

Fra den store scene fik vi en række taler fra MB, FL og F-48, en del musik med og af mandebevægere samt senere på dagen gruppen Ballast. Teatret i Rådgivningsteltet ramte nogle centrale problemstillinger, Agersø lysbilledshowet viste ny varme mænd imellem, og mange af teksterne i sangene viste nogle af vores visioner. Desuden var der i teltene muligheder for at få sig en mandesnak i en rimelig afslappet tone, netop fordi stemningen var afslappet.

Der var kort sagt en masse muligheder for at lade sig påvirke på en god måde. Men selv om teltene blev fyldt op hver gang, der skete noget, så synes jeg alligevel, det var ærgerligt, at der var så få mennesker om lørdagen.

Derimod må man sige, at festival'en var pænt besøgt om søndagen. Om det var rygtet om, hvor rart der var, om det var det gode vejr, eller om det var Ballast der trak, skal være usagt og er egentlig uvæsentligt.

Det væsentlige er vel at få budskabet om MB ud til så mange som muligt, men der var bare sket en kedelig ændring, som gjorde at budskabet måske netop ikke kom ud. Der skete nemlig det, at man på et møde søndag formiddag besluttede, at Ballast skulle dominere den store scene dagen igennem, således at andre sceneaktiviteter såvel som teltaktiviteter blev skåret ned — eller generet. Det gik særlig hårdt ud over minoritetsgruppen bøsserne.

Det indtryk, jeg har fået af grunden til ændringen af programmet, er at det var en sammenblanding af den dårlige økonomi om lørdagen og den bøsseskræk, som de mere aktive i MB øjensynlig lider af.

Hvad har MB så fået ud af dette store arrangement i Fælledparken?

1. Det er åbenbart, at man har fået rettet opmærksomheden mod sin eksistens så pressen nu også har fået øje på MB.

2. En række mænd, som tilfældigt kom i Fælledparken, ved nu, at der eksisterer en Mandebevægelse.

3. En del mænd er blevet motiveret til at komme til introduktionsmøde i MB.

4. Internt har det vist sig, at man kunne stå sammen om et sådant kæmpearrangement.

Det næste skridt må så blive at få mobiliseret nogle af de kræfter, det har vist sig MB har.

Så langt så godt.

Men i Fælledparken kom MB også til at vise sig fra en anden side. Det blev nemlig åbenbart at man aldrig har fået løst, endsige gennemsnakket de problemer, der er ved at vi i MB er både hetero-

seksuelle og bøsser. Det blev fra MB's officielle talers side kritiseret, at bøsserne fra talerstolen protesterede mod de nedskæringer, der ramte netop deres program. Man havde hellere set, at vi løste dem på den sædvanlige måde, som er set i anvendelse så mange gange tidligere: Lad os snakke om det, men inden for "hjemmets" fire vægge og for lukkede døre, lad os blive enige, glemme det og så gøre som vi altid har gjort. Man kunne hævde, at det er en raffineret usynliggørelse af bøsserne, de må godt være med, når bare de opfører sig ligesom os. Konflikten der opstod på festival'en, er årsag til, at spørgsmålet nu tages op, men det er alligevel trist, at det har været nødvendigt med en offentlig konflikt, før vi har taget problemerne så alvorligt, at de for alvor tages op.

Et andet problem ved arrangementet er, at der alligevel er spildt en masse kræfter, fordi man øjensynlig ikke på forhånd har diskuteret hvad man egentlig ville med en festival. Alene det, at man giver sig i kast med et kæmpearrangement med store økonomiske risici, uden at lave et egentligt reklamearbejde, er et meget uveligt foretagende. Og når det så er ved at gå galt, så dropper man alt det væsentlige ved arrangementet, nemlig alt det, der skulle vise, at MB er noget andet, noget specielt. En bevægelse hvor mænd tør komme hinanden ved, og hvor vi tager hinandens problemer alvorligt. Eller som Knud sagde det i sin tale: "Vi håber at mange af jer mænd, som er kommet her i dag, kan genkende noget af det, vi viser herude og kan bruge festival'en som inspiration og styrke i hverdagen". Problemet var bare, at der ikke blev givet noget alternativ om søndagen.

Finn Westermann

Er Bøsser Mere Revolutionære??!

I forsommeren 80 blev jeg bedt om at lave et debatoplæg til Mandebevægelsens ø-lejr Mænd og Socialisme, over emnet *Er bøsser mere revolutionære*. Jeg var totalt afvisende, sikke noget vrøvl, for selvfølgelig er de da ikke det, men den næste tanke var, selvfølgelig er de da det, ligsom svaret ville være blevet det samme, hvis man havde bedt mig om at skrive over temaet *Er bøsser mere borgerlige*?

Jeg gik altså efter nogen tøven i gang med at skrive oplægget, men jeg tvivler på, at det skabte særlig megen debat på ø-lejren. Udviklingen i Mandebevægelsen viser imidlertid, at spørgsmålet nok er mere relevant, end jeg først troede. Både i Mandebevægelsen og andre steder er der ofte en tendens til, at bøsser hører til de mere aktive grupper og ofte tager initiativet til nye aktiviteter. Hvis man betragter Mandebevægelsen som et sted hvor medlemmerne hører til den mere bevidste del af den mandlige befolkning, både køns- og partipolitisk, og ikke som et sted, hvor man "uddanner" den nye (heteroseksuelle) mand til at klare kvindernes skærpede krav til ham, er det påfaldende, hvor svært heteroseksuelle mænd har ved at kaste de gamle normer og roller overbord, desuden var det jo meget lettere i gamle dage, hvor det hele bare var et spørgsmål om potens.

Det, at vedkende sig sin seksualitet og begynde at leve åbent som bøsse, er i sig selv en revolutionær handling. Det betyder et opgør med hele ens fortid, med opdragelsen og den kristne-borgerlige moral med kernefamilien i centrum, og det må nødvendigvis være svært at forblive loyal overfor et samfundsmønster, der har indbygget en fordømmelse af vores seksualitet og livsform, og som undertrykker os ikke bare økonomisk, men også som mennesker. For den heteroseksuelle mand er det derimod ikke givet, at han inddrager det seksuelle, det private i en politisk afklaring, tværtimod har jeg ofte indtrykket af, at han helst undgår det, og frem for alt overfor offentligheden — sikkert af angst for at virke "usaglig".

Men når det nu er så revolutionært at leve som bøsse, hvorfor er alle bøsser (og lesbiske — men det er en anden historie) så ikke gode revolutionære, og hvorfor styrter vi så ikke alle rundt og svinger med de røde faner og bygger barrikader i gaderne? Det har naturligvis flere forklaringer. For det første kræver det som oftest en lang og sej personlig kamp at frigøre sig og komme så langt, at man har kræfter til også at kæmpe på andre fron-

ter, og for det andet fuser mange bøssers frigørelseskamp ud som en våd kineser, og man kompenserer for det at være anderledes ved at blive mere borgerlig end borgerligheden selv og prøver at bevise, at man er mere intelligent, mere vittig, mere kunstnerisk, har bedre smag osv. Vi medvirker på den måde til at opretholde myten om os selv og det kan udvikle sig til den rene parodi på borgerlighed. Hovedparten havner dog et sted midt imellem, og der bliver kun tale om en lille — meget lille, privat — meget privat revolution. Man forkaster nok opdragelsesformerne, og man er nok ret så kritisk indstillet til samfundet som sådan og bliver i stand til at gennemskue hulheden i en masse normer. Men i stedet for aktivt at gøre noget forsvinder man ind i sin egen lille selvskabte ghetto og fungerer rimeligt i fritiden med en lukket kreds af venner uden megen berøring med den øvrige del af samfundet, og ofte kan man ikke engang møde disse mennesker i de traditionelle bøsse miljøer.

Årsagen til at så mange homoseksuelle forsvinder ind i ghettoernes apati er nok, at man med god grund nærer en sund skepsis mod alt, hvad der hedder politik og politikere. Når man har sat sig og er blevet sat udenfor det store fællesskab og har droppet en del af de gamle normer, er man i langt højere grad end de, der befinder sig indenfor, i stand til at gennemskue dobbeltmoralen og vanetænkningen hos sine omgivelser. Så når nogle politikere og partier hævder, at de også kæmper *vores* sag, er det jo udmærket, man skal bare ikke regne med, at de gør det et øjeblik længere, end det er opportunt. Selv om de homoseksuelle i endnu højere grad end kvinderne ikke har nogen historie, trænger stanken fra bålene og torturkamrene alligevel igennem århundreders fortællelser. Vi var den mest foragtede gruppe i koncentrationslejrene, tortur, tvangsindlæggelser på psykiatriske hospitaler og fængsling er stadig daglig kost i en mængde lande lige fra det revolutionære Cuba til de mest højreorienterede militærdiktaturer.

I øjeblikket er det ikke moderne i de

politiske partier i Danmark at forfølge bøsser, men hvornår vender billedet? Hvornår bliver der behov for at finde en gruppe, der kan virke som lynafleder i en inficeret politisk situation? I 50'ernes Sverige startedes en hetz mod bøsser (Kejne Affæren) med en mand som Wilhelm Moberg, der tilhørte den progressive venstrefløj, i spidsen for korstoget. Det var den gode gamle konspirationsteori, der kom til anvendelse igen. De homoseksuelle havde dannet en kæmpemæssig sammensværgelse, og ville undergrave samfundet indefra, de havde sat sig på vigtige poster i administrationen (en minister i Tage Erlanders regering blev hurtigt inddraget i sagen og offentligt hængt ud i pressen) og så udnyttede og fordærvede de naturligvis systematisk ungdommen, men de var også landsforrædere, den sovjetiske presse skrev nemlig ikke om sagen, og det kunne jo kun betyde, at de var russiske spioner.

Teoriene, man brugte, var påfaldende nazistiske — ret kuriøst da det hele foregik under dække af en udrensning af nazistiske sympatisører i administrationen fra krigens tid. Der blev nedsat kommissioner med alvorfulde gamle mænd og der kom en lang betænkning om, hvad man kunne gøre for at standse den omsiggribende homoseksualitet, bl.a. foreslog man at de offentlige toiletter fik en anden udformning, og at de fik en bedre belysning! Det kan man selvfølgelig godt grine af nu, men dem, der fik op til 6 års fængsel på et mere end tvivlsomt retsgrundlag, grinede sikkert ikke særlig højt. Wilhelm Moberg og andres heltmodige kamp for at frelse samfundet fra undergang resulterede i en skærpet lovgivning mod homoseksuelle (dvs. bøsser, de lesbiske deltog åbenbart ikke i sammensværgelsen) og en registrering af bøsser blev indført i direkte strid med grundloven. Man gik så vidt, at man fotograferede personer, der var set flere gange på bøssers mødesteder, og registrerede dem som potentielle seksualforbrydere. Samtlige personer, der havde været til afhøring hos politiet, uanset i hvilken anledning, og som havde udvist "lovlig homoseksuel adfærd" blev også re-

gistrerede, for, som den ansvarlige politimand sagde i 1965, da en sag om registrering var blevet indbragt for ombudsmanden, at en mand der havde haft seksuel omgang med en anden mand over lavalderen (den var 21 år) må formodes på et eller andet tidspunkt at drive utugt med en mindreårig (prov engang at anvende teorien på heteroseksuelle!). Det kom frem ved den lejlighed, at der var 237 personer i politiets kartotek i Stockholm alene. Kartoteket er (i hvert tilfælde officielt) afskaffet nu, ligesom herhjemme — undtagen i Esbjerg selvfølgelig, hvor politimesteren, med en argumentation der ligner den ovenfor citerede, mener, at sådan et kartotek jo kan være meget rart at have. Hvor er vore venner i de politiske partier henne i Esbjergsagen? Bortset fra nogle spage protester fra SF og VS har sagen ikke vakt synderlig opsigt i Folketinget, et grundlovsbrud rettet mod en seksuel minoritet er jo ikke så vigtigt, vel?

Den hetz, der startede i Sverige i 50'erne, var en stærkt medvirkende årsag til, at vi herhjemme fik "Den Grimme Lov" og sideløbende med kommunistforfølgelserne gjorde McCarthy i USA en energisk indsats på området, men denne side af hans virksomhed hører man aldrig om.

Det "frisind", der findes hos nogle af venstrefløjpartierne herhjemme i øjeblikket, er der således al mulig grund til at tage med et gran salt, men vi må udnytte situationen til at få så meget styrke, at vi kan stå imod hvis, når, botten vender. Nogle af "venstrefløjsideologerne" er i den senere tid kommet med nogle forbløffende betragtninger om årsagen til homoseksualitet, og det er en kendsgerning, at der i øjeblikket ikke findes noget socialistisk samfund, hvor homoseksuelle ikke forfølges.

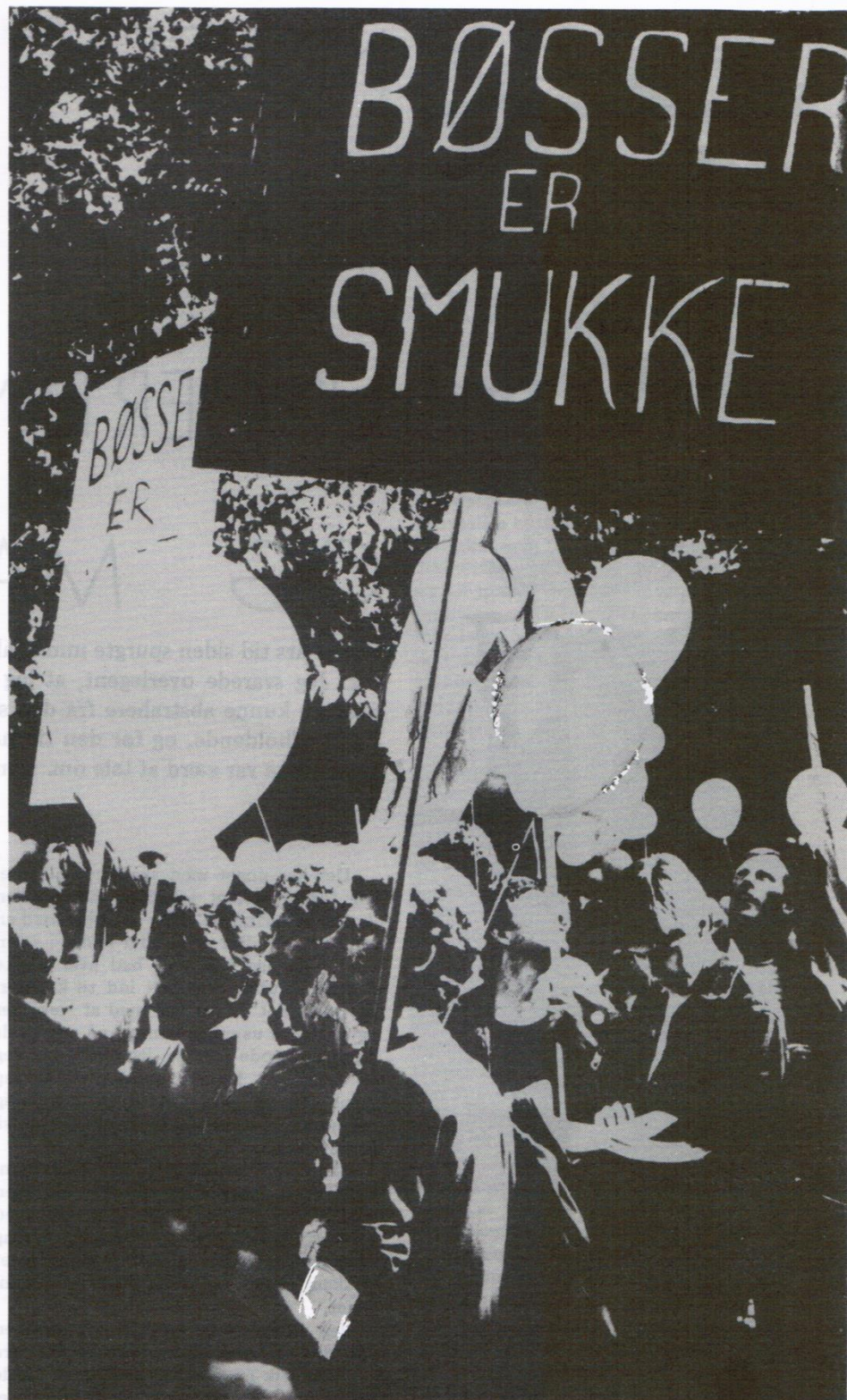
Spørgsmålet er, om homoseksuelle ikke altid må være i opposition til det til enhver tid bestående samfund, uanset om det er kapitalistisk eller socialistisk. Men hvad er det ved et mindretal med en anden seksuel adfærd, der er så farligt, at man gang på gang kan sætte hele nationer på den anden ende? Er det fordi vi er usynlige? Fordi vi kan gennemskue magthavernes fraser? Eller fordi vi er en trussel mod den enkeltes tryghed ved at bevise, at der findes andre måder at leve på?

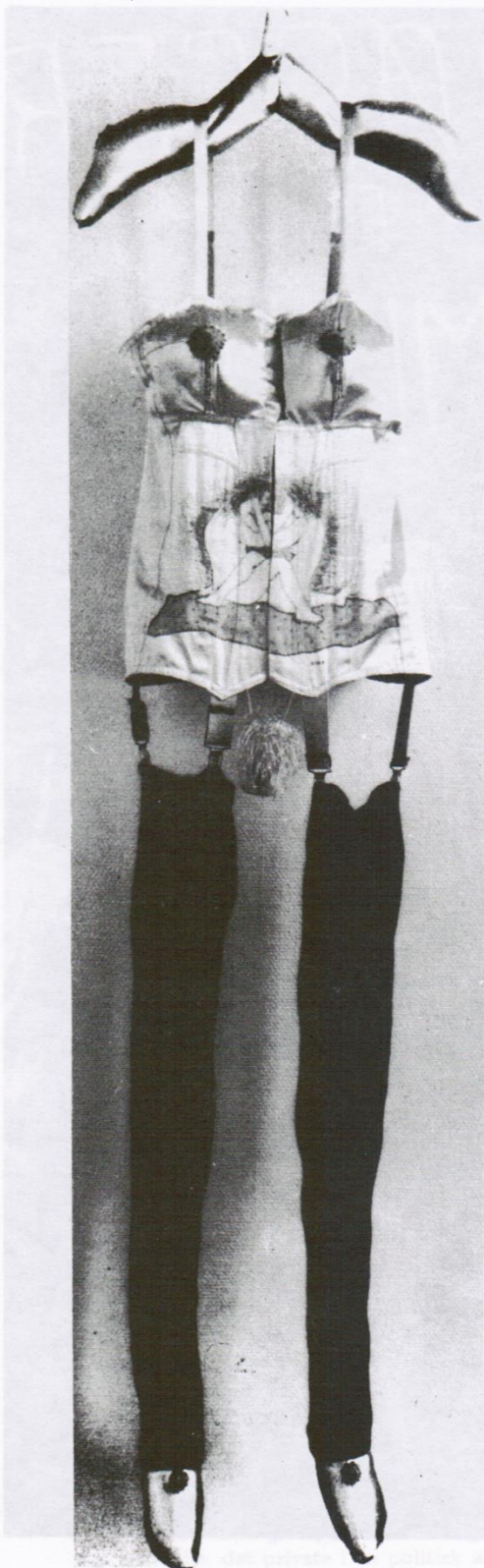
Vi er mere revolutionære fordi vi ikke er tilfredse med at få gennemført nogle 100 år gamle økonomiske teorier, men stiller krav om en mere dybtgående revolution, der også inddrager det private, og vi må gøre op med os selv, om vi vil blive ved at kæmpe for socialismen på de heteroseksuelles præmisser. Vi må gøre op med den holdning, at vi skal være taknemmelige over at få lov til at være med. Den forstående og tolerante holdning, vi ofte møder i politiske sammenhænge, er en af de mest undertrykkende former for diskriminering. Det er nu vi skal stille krav om at fungere på vore egne præmisser i politiske partier, fagforeninger og græsrodsbevægelser.

Minder det om kvindekamp under skærpede omstændigheder?

Pudsigt, ikke sandt?

Kurt Overaa

Kærlighedsdam. Carina Moberg

NOGET OM SKAM UNDERTRYKKELSE OG MASOKISME

For et års tid siden spurgte min analytiker mig, hvordan jeg havde det med sex. Jeg svarede overlegent, at jeg heldigvis var nået så vidt, at jeg fuldstændig kunne abstrahere fra den slags. Det sidste halve år havde jeg levet totalt afholdende, og før den tid havde mit sexliv været så kedsommeligt, at det ikke var værd at tale om. Han kneb det ene øje i og kiggede skeptisk på mig.

Det har noget med skammen at gøre. Jeg forklarede, at jeg føler mig som en 'kolos på lerfødder' eller 'et æble med en rådden plet'. Der er et eller andet i vejen med mig. Jeg kan tage bad hver eneste dag og skrubbe mig helt ind til knoglerne, men 'det' bliver ved med at være der og sætter et usynligt stempel på mig trods de mange gode fordele, jeg ellers har. Jeg er temmelig kvik i pæren, skulle jeg mene, har et godt job og en anstændig økonomi. Hvorfor skulle jeg ellers være så forbandet ensom og uelsket?

Skammen har fulgt mig lige siden barndommen i 30'erne og 40'erne. En pæn borgerlig — meget borgerlig familie med patriarkalsk-religiøs indstilling. Streng dressur med korporlig afstraffelse ledsaget af skam, skræk og rædsel + seksuelle fantasier.

Jeg giftede mig som 20-årig med en fyr, der var venstreorienteret og kom fra et miljø stik modsat mit eget, men havde ikke været gift ret længe, før jeg opdagede, at hans socialisme var rent ideologisk og ikke havde noget med hans forhold til andre mennesker — slet ikke til kvinder — at gøre. Det viste sig efterhånden, at min seksuelle lyst og evne var betydeligt større end hans (han havde kun lyst ca. en gang hver 3. uge), og så var det flovt og skamfuldt og ukvindeligt. Han sagde, at jeg var *ulækker!* I ægteskabets første år havde jeg ikke særlig meget praktisk sans og interesse for rengøring, det var svært og besværligt med en baby i et primitivt bondehus, så jeg var også en *so!* Min mand anvendte aldrig fysisk vold over for mig, men han anvendte psykisk vold på en raf-

fineret, tilsyneladende halvt ubevidst måde. I selskab med familie og venner blev jeg meget ofte trængt op i en krog og udleveret som komisk og dum. Jeg prøvede på at blive en god husmor, men lige meget hvor meget umage jeg gjorde mig, var han utilfreds. På det erotiske område følte jeg mig frem og prøvede at gætte, hvordan jeg bedst kunne tilfredsstille ham — vi talte ikke om det — i en periode kom vi helt op på en samlejefrekvens af 1-2 gange om ugen. Efterhånden blev jeg dog mismodig.

Ydmygelserne virkede ikke seksuelt ophidsende — tværtimod. Desuden var han begyndt at drikke for meget. Han blev så fed, så man lige så gerne kunne bestige en flodhest, og han lugtede ikke godt. Jeg hævnedes mig ved at synes, at han var uæstetisk og ulækker. Sex var ulækkert!

Kort tid efter sølvbrylluppet blev vi skilt. Jeg følte mig som en total fiasko, noget så ussel og elendig. Det bedste jeg kunne gøre var at forsvinde fra jordens overflade, som om jeg aldrig havde eksisteret.

Jeg begyndte at gå i psykoanalyse, og den har foreløbig hjulpet til at holde mig i live i halvandet år. Den har også givet mig så meget selvspekt, at jeg ikke er faldet for den første den bedste dominerende fyr. Den slags har jeg ellers mødt et par stykker af. Bare man har været sammen tre gange med godt resultat, så tror de, at de har sikret sig en husbestyrerinde for resten af livet. Men det har lige godt været spændende at gøre erfaringer, at opdage, at der stadig er noget levende i

en, at man godt kan fungere som kvinde og i hvert fald engang imellem få orgasme. Og der er nogen, der har sagt, at jeg er dejlig — og oven i købet set ud som om de mente det!

Jeg har fået mig en rigtig god ven. Han taler pænt til mig og er opmærksom og hensynsfuld. Det er forfærdelig svært, for jeg har aldrig oplevet den slags før. Jeg bliver forvirret og flov og bange for, at han ikke mener det. Det erotiske spil begynder ikke først i sengen. Jeg har fantastisk meget lyst til ham, fordi han er sød og kærlig og dejlig at røre ved og lugter godt. Han er en dejlig elsker, men somme tider får jeg ikke orgasme, fordi jeg i sidste øjeblik bliver anspændt og bange. Jeg føler mig ellers tryk sammen med ham. Jeg kan fortælle ham nøjagtigt, hvad jeg tænker og føler, også den slags, der er så flovt, at det næsten ikke kan siges.

Han interesserer sig for S/M, og det er noget, jeg er meget bange for. Afstraffelse og prygl, ellers tak! Men vi snakkede sammen om det, og jeg fandt ud af, at jeg godt kunne tænke mig at prøve en lille smule. Han spændte mine hænder og fødder fast og stimulerede mig forsigtigt og beslutsomt ud over den grænse, jeg normalt kunne have klaret. Eftersom jeg var spændt fast, var min vilje sat ud af spillet. Jeg overgav mig fuldstændigt og fik vidunderlig udløsning.

Skammen og angsten er blevet mindre. Jeg vil gerne eksperimentere og gøre nye erfaringer. Det kan ikke være for tidligt at få et godt sexliv, når man er midt i 40'erne. Engang imellem føler jeg mig stadig ulykkelig og overflødig. Jeg vil forfærdelig gerne have gode venner — også uden sex — men lider af 'spisevægring'. Virker nok på en eller anden måde afvisende. Jeg spekulerer stadig på, om jeg er en outsider, evt. en masokist. Og min far og mor — var de sadister? Min far, der smækkede mig i den bare ende, da jeg var 5 år, mens alle mine søskende så på, og min mor, der morede sig imens, så hendes store barm skvulpede op og ned? Og min mand, der pinte og sårede mig på de mest underfundige måder, var han en sadist? Og min gode ven, der binder mig på hænder og fødder og nænsomt tvinger mig til at opgive min modstand? Hvis han er sadist, ja, så vil jeg meget gerne være en masokist. Jeg ville for den sags skyld også gerne være sadist, hvis jeg derigennem kunne gøre vores begges nydelse mere fuldkommen.

Jeg synes, der hersker stor usikkerhed omkring brugen af udtrykkene: sadist og masokist. Hvis man begrænser sig til at bruge disse etiketter i snæver seksuel sammenhæng — hvad der ville være rimeligt — så er der ingen tvivl om, at min gode ven undertiden er en sadist over for mig, mens de andre var simple tyranner og undertrykkere.

En masokistisk oplevelse, som jeg har prøvet det, virker dejlig og føles slet ikke som undertrykkelse, men som positivt ment. Ved at leve min masokistiske side ud håber jeg efterhånden at kunne fortrænge det stempel af skam, som undertrykkelsen har sat så dybt i mig.

1.10.80

Kære "Seksualpolitik"s redaktion!

I efterlyser kommentarer fra læserne. Nu ved jeg ikke rigtigt, om det er kommentarer til den redaktionelle linie, eller til de enkelte indlæg, I er interesseret i, men det bliver i hvert fald det sidste for mit vedkommende.

I nr. 2 om lesbianisme er der en samtale mellem Karin Lutzen og Lisa Hughes, der virker ret deprimerende på en *normal* mand som mig. Det er Karin Lutzen, der repræsenterer nogle synspunkter på nogle kvindelige kunstners værker, hvor hovedkritikken går på, at disse kunstnere udelukkende eller i al for høj grad forholder sig til mænd som individer og ikke som repræsentanter for det undertrykkende mandssamfund. Med andre ord, mænd er ikke individer, men uniformerede undertrykkere, der, lige meget hvilke personlige holdninger, de har, bør betragtes som fjenden.

Det synes jeg er temmelig ufugtbart. Jeg har godt nok fået det synspunkt refereret, at der findes lesbiske, der kunne tænke sig mandkønnet skilt fra det kvindelige, spøgefuldt udtrykt som f.eks. "... de kan få Fyn!"

Det smager af racisme og forhindrer i mine øjne de positive ideer, der fremføres i artiklen "Hvordan blev vi sådan?" og som i forkortelse går ud på, at det at være lesbisk ikke er biologisk bestemt og derfor ikke kræver særbehandling som *sygdom*, men ganske enkelt er en måde, mennesker ønsker at leve deres liv på. Denne opfattelse har den store fordel, at den kan støttes af alle mulige mennesker, fordi begrebet normal udelukkende er et statistisk begreb, mens de fleste i virkeligheden tilhører en eller anden minoritet.

Derfor mener jeg, at vi alle har en kamp at kæmpe imod det, der kaldes mandssamfundet i den forstand, at det er et samfund der forsøger at presse os alle i den samme form. Men jeg synes, det må være en betingelse, at den, man angriber, også faktisk er en fjende.

På en måde må det også være lidt af et fængsel altid at skulle betragte verden gennem de samme briller.

Hilsen
Henning Kløvedal Prins

foto Carsten Vesterø Jensen
grafik Kurt Overaa